

A vértanuk szobra.

Sok gyász-napja van a magyar történelemnek, de gyászosabb egy sines, mint az 1849-ik év október 6-ika!...

Nem azért, mintha vértanukban oly gazdag történelmünkben, hasonló áldozatok mint *Damjanich*, *Leiningen*, *Kis Ernő*, *Nagy Sándor* és a többi dicsőek sűrűn ne fordulnának elő, hanem mert nemzetünk e rettentő napon nem csak szive legfájdalmasabb idegében volt megsebezve, hanem önérzetében és nemzeti s emberi érzelmeiben is.

Ha az önerejéből diadalmas ellenség vissza él győzedelmével s a «Jaj a legyőzötteknek...» rendszerét alkalmazva tűz és vassal irt és pusztit legyőzött ellenfele oltárai közt, ha megbocsátani nem is, de megérteni képesek vagyunk; de hogy oly ellen, ki megriadva és összetörve futott előttünk, midőn szövetségének aránytalan túlsúlya letiport bennünket, előugorjon és a nem általa vívott diadal minden előnyét és zsákmányát magának követelve, oly hallatlan és példa

nélküli kegyetlenséggel duljon egy megtört és fegyvertelen nép szívében, azt csak a vandál és kannibál népeknél tudnók megérteni, de polgárosult népnél, a ki ép e szót irta lobogójára, megérteni, annál kevésbé megbocsátani képesek nem vagyunk. Örökké élni fog e rettenetes emlék a magyar nemzet szívében s elnémulni és kiveszni csak

akkor fog, midőn, mint *Katoya* «Bánk-bánjában» Petur bán mondja: «Csontjainkkal e merániai gyerkőczök fognak játszani!»

Sem megbocsátani, sem elfelejteni képesek

Roskadjon is bele azonnal, ha valaha a hálátlanságnak ily undok és gyáva példáját nyujtaná a történelemnek, a nagyon szigoru és kérlelhetetlen Clionak. — Mert a mint az egyének bűnei közt legnagyobb

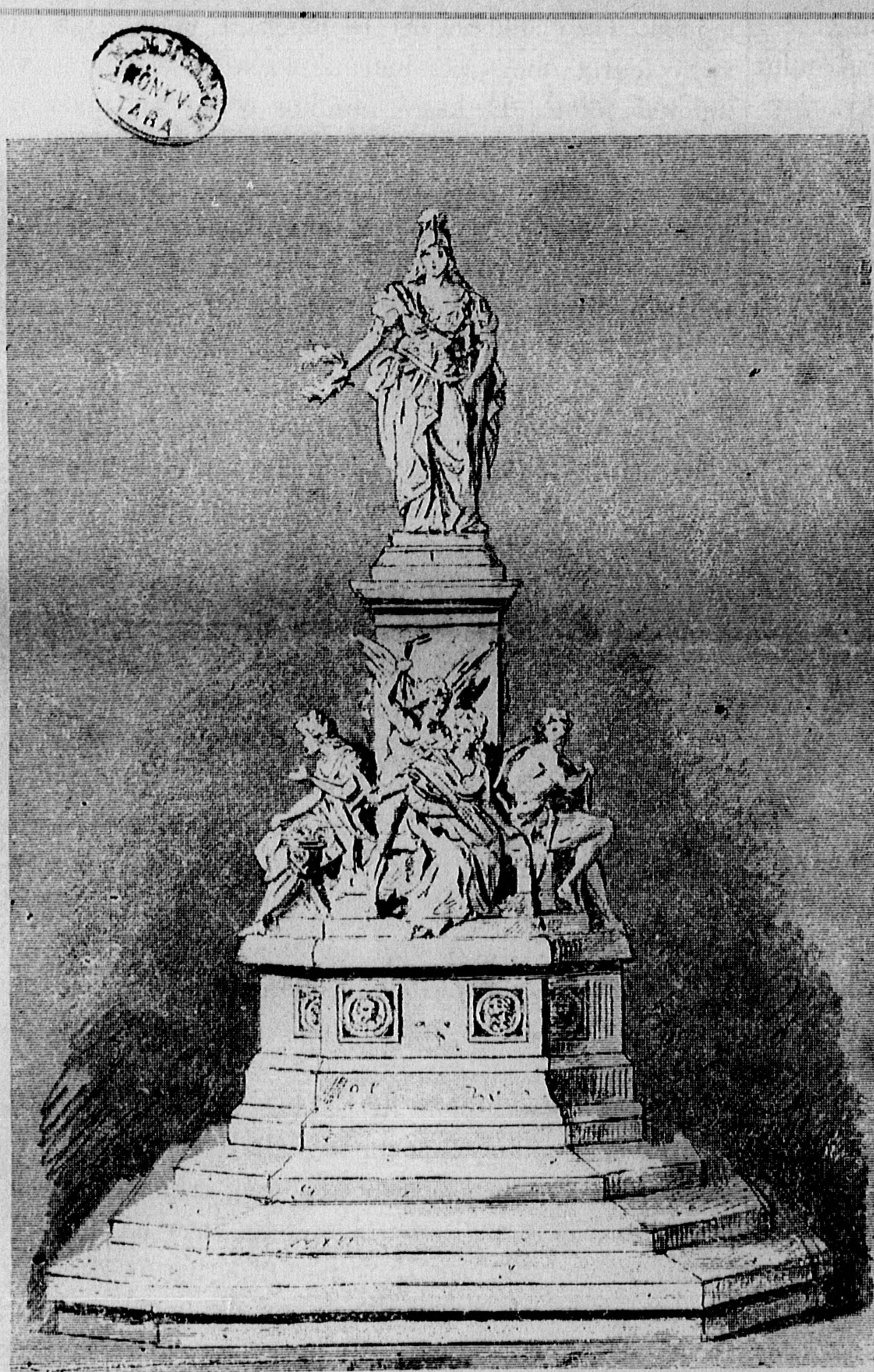
a hálátlanság, százszorozottan fokozott mértékben az a nemzeteknél is. S a Nemzis kérlelhetetlen. A mely nemzet előtt vértanuinak emléke megszűnik szentség és kegyelet tárgya lenni, az nem érdemli többé az életet, az már megérett a dicsitelen halálra s méltán éri és sújtja őt a szigoru és kérlelhetetlen történelem engesztelhetetlen ítéllete!...

De áldva legyen érette nemzetünk geniusza, a magyar nép soha sem tartozott a háládatlan népek sorába s a kegyeletet vértanui és hősei iránt a mindent megemészítő idő sem volt képes kiirtani szívéből. A *Frangepánok* a *Zrínyi Boldizsárok* és a *Rákóczyak* emlékezte csak oly elevenen él ma is szívében, mint a *Damjanichok* és *Petőfiek* iránti kegyelet.

És adja a nemzetek istene, hogy soha se is vesszen ki belőle, mert addig övé

az élet és jövődjé biztosítva van!

Hogy a nemzet úgy a vidéken, mint a fővárosban október 6-ikát oly szent kegyelettel ünnepelte és ülte meg mint eddig, azt nem dicséretkép hozzuk fel, mert csak teljesített kötelesség volt! Ó ápoljuk is e szent érzéseket a jövőre nézve!...



A VÉRTANUK SZOBRA.

nem vagyunk s ha a politikai eszély és az opportunitás el is hallgattatta jogos felháborodásunkat és a megtorlás ösztönét, ama rettentő nap emléke sem a jelen nemzedék, sem az utódok szívéből kiveszni soha sem fog s ha valaha kiveszne, akkor ez elkorcsosult nemzet önmaga ásta, megérdemelt sirja szélén állana.

A «Szemle» t. cz. olvasóihoz.

Lapunk irányát és törekvéseinket t. olvasóink már eléggé ismerhetik. Két éves pályánk alatt meggyőződhetek, hogy lapunk a műveltség, izlés, hazafias magyar érzés és az erkölcs-vallásos eszmék buzgó terjesztője s e mellett nincs száma, mely ismeretterjesztő cikkeivel ne igyekeznék az ismereteket és közművelődést terjeszteni.

Nem szerénytelenség tehát remélnünk, hogy tisztelt olvasóink tetszését megnyertük, jóindulatát kiérdemeltük.

Felkérjük ennél fogva olvasóinkat: A «Szemle» további pártfogására és ismerőseik körében való terjesztésére.

Azon leszünk, hogy jó indulatjukat hova tovább mind jobban kiérdemelhessük.

A «Szemle» előfizetési ára marad mint volt:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre 5 « — «

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Az előfizetéseket legcélszerűbb postai utalvánnyal beküldeni.

A «Szemle» szerkesztősége.

Becsületsértés és párbaj.

A törvényhozások által fenytett minden vétek és bűn között a becsületsértés és a rágalom a leggyakoribb és legkevésbé sujtott hazánkban. A legtisztességesebb emberek páratlan könnyelműséggel illetnek bárkit, esetleg igaztalan haragjukban is a legbecstelenítőbb, leggyalázatosabb jelzőkkel; a leghiggadtabbak nem szégyenlik nemcsak ismerőseikről, de egészen ismeretlen egyénekről tovább adni a fülükbe jutott rágalmakat. Ha az ily módon becsületében megsértett vagy rágalmazott egyén a bírósághoz fordul elégtételért, a legtöbb esetben nem tudja vádját bebizonyítani ellenfelének gyáva és szemérmetlen tagadásával szemben; ritka eset, midőn a sértő elég bátorsággal bír sértését el nem hazudni s ha bevallja is, vajjon mily elégtételt nyer a vérig sértett panaszos? — a sértőt pénzbírságra, néha enyhe fogságra is elítélik. A pénzbírság összege 10 frtot nem szokott meghaladni, a fogságbüntetés nem szokott egy hétnél hosszabb időre szólni. Elégtétel ez? bizonyára nem! Még botrányosabbá teszi a büntetés csekélységét a törvény azon szakasza, mely szerint a közhivatalnok ellen elkövetett becsületsértés vagy rágalom több 100 forintig terjedő bírsággal és két évig terjedhető fogsággal sujtatik. Az állam tehát különbséget tesz egy hivatalnoki és egy nem hivatalnoki becsület közt. Legkülönösebb módon jár el az ítélő hatalom, midőn a vád be van bizonyítva és a helyett, hogy egyenesen megtorolná a sértést, a feleket összebékíteni igyekszik. A joghasonlóság alapján

nem épen úgy kötelessége volna-e a bírónak kibékíteni az orvtámadót az általa megtámadottal, a gyilkost azzal, kit megakart gyilkolni? Hiszen a rabló, a gyilkos semmivel sem rosszabb, nem aljasabb, nem gazabb annál, ki titokban, elejtett szavak, hazugságok által akar egy embert embertársaira nézve halottá tenni. Hány embert, hány családot rontott meg ellenségeinek, gyakran barátainak hitvány suttogása. S az ilyen, ritkán megtorolható, következményeiben kiszámíthatatlan káros hatású bünt a bíró mindenek előtt elsimitani igyekszik s csak akkor fenytíti, ha békítő kísérleteit siker nem koronázza. Ennek főoka a bíró kényelemszeretete, mert ha büntet, ítéletet kell mondanias ezt írásban indokolnia oly módon, hogy fölebbezés esetében a tábla vagy curia meg ne botránkozzék ítélete indokai fölött. E nagy munkát pedig kikerüli a bíró, ha kiengesztelve a feleket, nem kell itélnie ügyükben. Egy szorgalmas, kitünő ügyvéd, egyébként takarékpénztári tisztviselő, derék, szerény ember a Kigyó-uteza egyik házában lakott mintegy két év előtt és rossz szerencséje egy zsidó családot költöztetett szomszédjába. A zsidó neje a faszenes vasalót az ügyvéd folyosói ablak alá szokta tenni, melynél az ügyvéd dolgozgatott. Orrát a faszén füstje épen nem kellemesen csiklandozta. A házmester által elvitette a vasalót és rendre utasította a követelő zsidó népet. Ennek az lón vége, hogy a zsidó asszony a folyosón állva egész ház füle hallatára össze-visszaszidta az ügyvédet s a «tolvaj», «gazember» ezimék nem a legkeményebbek voltak. Az ügyvéd becsületsértésért panaszt emelt, a zsidó nő beismerte, mert nem tagadhatta el a vád igazságát, s az ügyvéd még sem kapott elégtételt. A bíró ugyanis oly nyakasan rajta volt kibékülésükön, hogy a panaszos megunva a sok unszolást, elállt vádjától.

A becsületsértésnek ily módon vagy neveltségesen csekély pénzbírság által történő megtorlása okozza, hogy a közönség inkább egyáltalában nem keres elégtételt, vagy ha igen, az ugynevezett lovagias utra tér át. E lovagias ut a durva középkor ököljogának egy sajnos maradványa, mely talán azért eszményképe egy sereg haszontalan léhütőnek és beteg észjárású nőnek, mivel homlokegyenest ellenkezik mind az isteni, mind az emberi joggal, ellenkezik a józan észszel s bár célja azon sértéseket kiegyenlíteni, melyeket a gyalgó törvény nem képes jóvá tenni, tehát tulajdonképen az igazságot igyekszik érvényre juttatni, eredményeire nézve a párbajnál képtelenebb, ostobább és igazságtalanabb emberi találmány aligha létezik. Elég az utolsó két év párbajaira utalnunk. Két párbaj története mély tanúsággal bír a gondolkozók részére.

Az első párbaj kezdete az volt, hogy egyik fél jogos tulajdonát követelte a másik föltől, öt egész forintot. S e követelés folyománya volt azután egy család kiirtása s még hozzá nem a hibás fél bűnhődött, hanem az ártatlan. Hol itt az igazság?

A második párbaj pár napja folyt le s fölrázta Magyarország sajtóját és közvéleményét részletei által. Egy tisztességtelen kávéházban egy társaság mulat. A társaság gazdag polgárok fiaiból áll, kik közül egyik nem egyszer részesült megtorlatlan pofoncsapásokban, nem egyszer löketett ki uri társaságokból, tisztességes mulatságokból, bálókából, a másik pedig kicsapongásai következtében szinte hülyévé vált s nagy testi erejét, vivási és lövési ügyességét csak arra használta föl máig, hogy neki nem vétett embereket gúnyoljon, bántalmazzon és azután összevagdalon vagy lelőjjön. Egy társaság, melynek tagjai okosabbat tenni mindedig nem tudtak, mint orgiákban vesztegetni pénzüket, egészségüket, pocsolyában hentegeregve sároznia jellemüket, becsületüket. Hozájuk lép egy tisztességes ember, kinek moesoktalan jellege talán lelátszik vonásairól, mert ellenállhatatlan vágy lepi meg a kevésbé tisztákat, hogy bántalmazza. Arczul ütök. A párbaj megtörténik s ugyanaz, ki a kávéházban a pincérek által lefogott tisztet megütötte, ugyanaz, ki csak saját szennyes gondolkozásából merült okból meggyalázta ellenfelét, ugyanaz, mikor ellenfelének már nincs több lövése, hitvány eljárásának betetőzéséül megteszi tiz lépését, melyet addig, míg veszély érhetne volna, nem tett meg és hosszú pontos czélzás után leteríti nemes ellenét. Hol itt az igazság?

Ez állapoton segíteni multhatatlanul szükséges. A segítség két eszközzel adható meg. Először a párbajt közönséges bünténnyé kell minősíteni, mint ez Angliában történt, hol a század e'je óta, midőn egy párbaj hőst, ki ellenfelét lelötte, fölakasztottak, nem volt párbaj. Igaz, hogy azért angolok vivnak párbajt, de csak hazájukon kívül. Ezt pedig csak gazdag emberek, tehát oly kevesen tehetik és annyi kényelmetlenséggel jár, hogy a kivételek elenyésző csekély számuk miatt alig jönnek tekintetbe. Másodszor a becsületsértésre és rágalomra szabott büntetést szigorítani kell és pedig úgy, mint Angliában tették. Az angol nem keres véres elégtételt: minek is keresne, mikor bírái keményen büntetik a sértőt. Angliában a becsületsértés — sértő vagyonának arányában sujtatik, a bírság százezer frtig is fölmege, volt is rá több eset. A leggazdagabb ember is meg fogja fontolni kifejezéseit, mert tizezer forintokat mindenki sokall egy szóért. Angliában a rágalmazó taposó malomba kerül. Az idei év elején egy 18 éves ritka szépségű színésznő állt egyik londoni

biró előtt; bebizonyították, hogy igazgatóját súlyosan rágalmazta; a biró hat hónapi taposó malomra ítélte. Minek párbajozna az angol, mikor birái megfelelő elégtételt adnak a becsületében sértettnek vagy rágalmazottnak.

Tegyük a párbajt közönséges bünténnyé, sujtsuk a becsületsértést a sértő vagyona-hoz képest akár százezer forinttal, — ha vagyona nincs, fegyházba vele —; ítéljük el a rágalmazót pénzen meg nem váltható, hónapokra esetleg évekre, terjedő fegyházra, a legközelebbi egy év végét fogja vetni a párbajgyilkosságoknak, kevesbiteni fogja a becsületsértés és rágalom eseteit. Az egyéni becsület oly kincsesé fog válni, a milyenné kell válnia előbb-utóbb s nem lesz többé egyes himpellérek könnyű zsákmánya.

Bognár Aladár.

Diane grófnő es munkája.

(Comtesse Diane: «*Maximes de la vie*» Paris 1884. Paul Ollendorf éditeur.)

Franciaország a szellemes asszonyok hazája.

A XVIII. század hölgyei megalapítva az annyira híres francia szalont, talán hogy látogatóikkal összhangban legyenek, az írásra adták magukat, későbbi időkben, még az utóbbi évtizedekben is nem egy francia asszony foglalkozott a szépirodalommal; hogy mást ne említsek mint *Georges Sand*-ot és *Daniel Stern*-et, kik azonban férfi nevet vettek fel és műveikben is inkább a férfias gondolkozást és irmodort negélyezték. S ez mindkét író nagy hibája.

Itt egy évtizedünkben feltűnt írónőről és munkájáról lesz szó, kit a két előbbivel ellentétben lehet felállítanunk.

Comtesse Diane — mint a mely név alatt ír. nő akar maradni, a mint ezt már a könyve czimlapjára tett jelmondatból is látjuk: «*Nőnek születni kértem volna a mindenható, ha választanom engedett volna a nő és férfi nem között, épen úgy mint nő akarok maradni akkor, mikor írok és gondolkozom*».

És mivel megmaradt annak, a mire minden utalta őt, a legelső francia írónő helyét méltán követelheti magának vagy legalább is az első gondolkozónő helyét. És így egy színvonalra jutott *La Rochefoucauld*-al, kivel *Sarcey* és *Pontmartin* valamint több más híres francia kritikus is egy magaslatra helyezik.

Hogy megismerjük művét, előbb egy pár szót kell írójáról mondanunk.

Comtesse de Beausacq sz. *Diane Marie de Suin* régi francia nemesi családból származik, atyja híres tengernagy volt.

Sokat volt emberek között, sokat szenvedett és így sokat gondolkozott; de sohasem ment gondolataival túl azon a körön, a melyen belül a nőnek mozogni kell.

A szív birodalmában van otthon.

Sok évi elmélkedésének eredménye híres könyve, a mely oly nagy feltűnést okozott egy pár év előtt.

Míg *La Rochefoucauld* telve nyilakkal, borssal és örömmel dobja szemünkbe a világméretet; addig *Comtesse Diane* gyen-

géd kézzel nyul sebeinkhez és lassan lebenteli fel előttünk azt a függönyt, a mely mögött ott találjuk mindazt a mi bánt, azt a mi fáj.

Első aforizmájában elmondja az eljárást, a melyet velünk szemben követni fog: «*Nem kényszerítem az embereket az önismertetre, nehogy elkedvetlenítsem őket, csak érdeklődésüket akarom felkölteni, megadván nekik az önmagukra való ismerés gyönyörét*». Finom ironia sokszor — néha igaz! Már e gondolatból látjuk, hogy mily mesterileg kezeli a gondolatot, a mely agyában megfogamzik. Nem csak arra törekszik, hogy alak tekintetében a legtökéletesebbet nyújtsa, nem csak arra, hogy egy szóval több vagy kevesebb ne legyen a kifejezett gondolatban; hanem arra is, hogy a néha keserű igazságokat a lehető legélvezhetőbb alakban adja be a közönségnek.

Persze mindezt azon egy pár gondolatban, a melyet itt mellékelek, nem adhatam úgy vissza mint az az eredetiben van; a fordítás mindig bénit, elveszi az eredeti zománczát, gyakran gyöngíti az erőt, a mely egy ilyen kis gyöngyszemben van.

Azért nem ajánlhatom eléggé az eredeti olvasását; kis könyv, melyből nagy tanulságot vonhatunk.

A gyermek megtanulhatja belőle az aggok tiszteletét, a fiatal ember megtanulhatja a nőt ismerni, tisztelni. A nők megtanulhatják kötelességeiket, vigaszt vonhatnak le belőle a rossz napokra, megismerhetik az életet; a gondolkozó megismerheti a női lélek száz redőjét, a mely alig van más munkában úgy szétszedve mint e könyvben.

Mindenki tanulhat belőle, mert mindenkire szól, az általánosan értett és érzett szeretet nyelvén.

E munkában körülbelől négyszázötven gondolat lehet, én ezekből azokat választottam ki, a melyek a legnőiesebbek — nézetem szerint a legjobbak voltak.

«*A ki felejt — megbocsátott, a ki megbocsát az igyekszik felejteni*».

«*Nem félem az Istent ha mindent tud*».

Ezen ha helyett «*mert*»-et tettem volna: Isten létét elfogadva természetesen el kell fogadnunk azt is, hogy mindent tud.

«*A kétely mindent megmérgez és semmit sem öl meg*».

«*A közönyös emberek által ütött sebek nem hagynak nyomokat*».

«*A rágalom olyan mint a hamis pénz, a legtöbb ember nem szeretne szerzője lenni, azonban forgalomba a legtöbb aggály nélkül hozza*».

«*Ki szeretve van és nem boldog, hálátlannak látszik*».

«*Szenvedéseink untatják azokat, a kiket nem szomorítanak el*».

«*Az anyai és gyermeki szeretet minden szívben benn van, azonban nem egyenértékűek. Legjobban szeretni gyermekét egyszerűen állati ösztön, közös a többi állatokkal. Jobban szeretni anyját mint bárkit mást a világon annyit tesz, mint alávetni magát az igazságérzetnek, a hálának és az észnek, a mellyel a természet csakis az embert ruházta fel*».

«*Az embert nem általános érzelmeiről kell megítélni, hanem arról, hogy mily választást tudott saját érzelmeiben tenni*».

«*Jól meg tudunk élni azzal, kinek érzelmei különböznek a mieinktől, azonban nem azokkal kiknek érzelmei a mieink alatt vannak, ez embereket nem tisztelhetjük*».

«*A nők szelleme a férfiak alatt áll, minden nő ki az ellenkezőjét állítja, ennek bebizonyításán dolgozik*».

«*Az üres emberek semmis dolgokra nagy súlyt fektetnek*».

«*A gyermekeket elkényeztetni annyit jelent, mint az életet hamis színben tüntetni fel előttük, a mely pedig nem kényezteti el az embereket*».

«*Kitünő ellenséget akarsz? Vedd barátodat, ő tudja hol sujthat legjobban*».

«*A ki bizalmatlan, vagy meg lett csalva vagy — csalt*».

«*Mindent elfogadhatunk attól, a kiért mindent feláldoztunk volna, hiszen neki csak az alkalom adta most az előnyt*».

«*Az teszi oly ijesztővé a halál eszméjét, hogy egyedül kell az ismeretlennel szembe szállnunk; ha azzal mehetnénk a halálba a kit szeretünk, a halál a mámor vonzerejével bírna és mintegy végtelenné tenné a szerelmet*».

«*Az a mit valakinek elmondunk, fele sincs annak a mit tőle elrejtünk*».

«*Ha szeretünk, úgy érezzük kevesebb szellemünk van mint azelőtt, ha szeretve vagyunk, több*».

«*Addig hálásak vagyunk, míg szeretünk, azonban azon szív, mely már nem szeret, annak emlékezete sincs!*»

«*Azon asszonyok kiknek még meg van az az előnyük, hogy fiatalok, úgy beszélnek a többiekről mintha az öregség vétek lenne — nincs mindenkinek megadva az, hogy épen a kellő pillanatban halljon meg*».

«*A nagy szellemek úgy keresik egymást a tömegben, mint a honfitársak külföldön*».

«*Vigak vagyunk és ez nem igaz... szomorúak vagyunk és ez igaz*».

«*Azt mondják, hogy szeretnének meghalni, igen szeretnének — de nem akarnak*».

«*Én-emet inkább írva mint beszélve adom vissza, mert ha írok egyedül vagyok*».

«*A hallgatás azon ostobák mentőszája kik nem együgyűek*».

«*A távolság csak akkor öli meg a szerelmet, ha már a válásnál beteg volt*».

«*Egy gombostűszúrás nagy fájdal a okoz, ha régi sebhelyet talál*».

«Kis szerencsétlenség esetén gondoljunk a jövőre, tiz év múlva elfelejtettük; ha nagy szerencsétlenség ért gondoljunk a multra, már tiz év előtt megtörténhetett volna».

«Le akarsz kötni? Tégy boldoggá».

«Valódi boldogságunk mindig mástól ered».

«Szívünkben csak azoktól hagyunk olvasni kik ott találják a neveiket».

«Beszélgetve legtöbbet, beszélgetés után legjobban gondolkozunk».

«Ha a barátságban tévedtünk, az jobban fáj, mintha szerelmünkben tévedtünk volna, az előbbiben nem gyanakodtunk».

«El akarod üzni az unalmasokat? Untasd őket».

«A kölcsönzésre nagyobb gazdagság kell mint az adásra».

«Az ész utánozhatja a szívet, de a szív nem az eszet».

«Az ostoba jókedv nem csak untatja az eszes embert, hanem még leverően is hat rá».

«Azok kiknek sok szívök van rendszeren fel lesznek ültetve azok által kiknek nincs elég».

«A szép fogak viggá tesznek».

«Minél kevesebbet gondolunk magunkra annál boldogabbak vagyunk».

«Igélni és meg nem tartani, elkergetni és visszatartani — ime ez a kaczérság».

«A távollét megerősíti a nagy szenvedélyeket és megszabadít a kicsinyektől».

«Ha állandóan azon az ösvényen járunk, a melynek semmi kitüzött célja sincs, annak az az oka, hogy önmagáért szeretjük».

«Igazságtalan az agastyánokat önzőknek gondolni. Hogy csak önmagukra gondolnak, annak oka abban van, hogy mindazokat elvesztették kiket szerettek».

«Ha a barátság szenved, hogy háttérbe szorított a szerelmem által, csak várjon . . . lesz idő, a melyben vigasztalhat».

«Milyen végtelenül szomorúan hat egy arczkép! Szemek a melyek nem látnak, fülek, a melyek nem hallanak. A távollét pótolhatatlan».

«A szépség vonz, a szellem mulattat, a szív leköt».

«Az ember a legtöbb bajra talál vigaszt, a bátorság megkezd a nagy munkát, a megszokás folytatja és az idő bevégezi».

«Igaz barátod az, ki minden hibádra figyelmeztet s a ki mind megbocsátja».

«A világ könyörületesebb pénzben mint szavakban».

Ez utóbbi paradox-nak tűnik fel, pedig nem az. Vegyünk egy példát. Több hölgy, valami fogadó napon, nem győzte ócsárolni egy barátnéját, kire minden kitelhető rosszat ráfogtak!

Valaki ezt és ezt mondta s most mind-egyik elmondta azt a mit még ezenfelül hallott. A szegény nőt tökéletesen lerántották, le a fekete földig. Egy asszonyosság érkezik kezében gyűjtőív. Valami ismeretlen vidéki szegények javára gyűjt. E hölgyek nemes versenyre kelnek az aláírásban, (hogyne hiszen holnap kijön majd minden ujságban a nevök) aztán az előbb említett távollevő barátnéjuk szennyeseinek mosását folytatták.

Hogy is mondja csak a szellemes Diana grófnő?

«Le monde est plus charitable en argent qu'en paroles».

«Hány ember azért vigasztalódik a mások szerencsétlenségén, mert egyszer hajdanában, megjósolta a bekövetkezett bajt».

«A szerint korán, pontosan, vagy későn érkezsünk, a mint szeretünk, míg szeretünk, vagy már nem szeretünk».

«Mindenki kivételnek érezvén magát, csodálkozik, hogy csak úgy meg lesz bírálva mint a többiek».

«Ha a férfi elveszti azt kit szeretett, meg akarja ölni magát; ha a nő veszti el azt, kiknek tetszeni vágyott szépségét teszi tönkre. Egy török temetőben egy gyönyörű hosszú fekete hajzatot láttam hosszában odavetve egy frissen hantolt sírra».

«Sohasem mondjuk ki gondolatainkat egészen és sohasem vagyunk bizonyosak, hogy képesek vagyunk-e egy embert egész lelke mélyéig kiismerni.

Egyedül vagyunk a világon».

«Az élvezet néha odalopózkodik a boldogság helyére, azonban ennek helye tulságos nagy neki».

«Egy hölgy irodalmi sikerét rendszeren meg-rövidítik vagy ócsárolják, vagy azzal vádolják a szerencsétlent, hogy más írta könyvét, vagy pedig szemére vetik, hogy hogyan mert írni».

Nyugodjon meg asszonyom, könyvét mindenütt, hol gondolkoznak és éreznek, el fogják ismerni. Hogy talán nem lesz olyan népszerű mint sok más könyv, mely az ön kis mesterművéhez alig hasonlítható, annak csak az az oka, hogy érző és gondolkodó embereknek írt, ez pedig nem ócsó hatás-vadászat!

Aztán meg higgye el, hogy a ki elolvasta, az olvassa még egyszer s olvasgatni fog addig, míg könyv nélkül nem tudja az egész gyűjteményt és nem egyszer fog gondolni arra, ki neki ezt a nyugodt komoly élvezetet szerezte.

Még egy szót. A birtokomban levő könyv előlapjára a szerzőné e-t a kis ajánlást írta, a mely minden magyar szívet egy csapással hódítja meg, s a mely művét kétszeresen teszi becsessé előttem:

«La Hongrie devient une patrie pour ceux qui ont été en Hongrie».

A szellemes irónó pedig volt itt körül-belől tiz év előtt a régészeti kongresszus tagjaival s így a saját szavai szerint egy kissé a mienknek mondhatjuk.

Neczpálly Justh Zsigmond.

SZÉPIRODALOM.

Resignáció.

Uj gazda szánt az ősi telken,
Az ős hajlék lakót cserélt,
Pusztul a faj, kivész a szellem,
Mely egykor itt éltetve élt,
Sasok helyén varjak tanyáznak,
Étkük dög, szavuk károkozás,
Munkáját a honfoglalásnak
Megrontja a földfoglalás.

Te föld, min annyi szeretettel
Csüggött a régi büszke faj,
Melyért száz harczon vérezett el
Versenyben vén és fiatal,
Te ősz föld, eltiürnéd nyugodtan.
Hogy most kiéljenek azok,
A kik csak trágyát látnak ottan,
Hol hősök vére áztatott?

Eltiürnéd ezt a nemzet-aljat,
Mely arczra, hitre idegen,
Mely akként osztozik terajta,
Mint varjak a holttetemen?
Mely nem fegyverrel küzd teérte,
A régi gazdát kieszi:
Eltiürnétek e söpredéket
Hazámnak áldott völgyei?

Te föld, mozdulj meg hát alattok,
Mutasd meg szörnyű haragod,
Borulj el ég, villám te csattogj,
Zuduljatok fel viharok!
A róna legyen sivataggá,
Halál lengjen az ormokon.
Oh, válj inkább, oh válj halottá,
Mint az övök légy, drága hon.

Mikor halott lett majd belőled,
Elhagynak az élősdiék,
Bus halmain e temetőnek
Ki még bolyg', mind hi gyermeked.
S már minik is úgy dülünk ki sorba,
Haldokló szívünk fölhevül,
Hogy elszáradt kebledre hullva
Mi nyugszunk ott meg egyedül.

Inczédi László.

Egy negyed millió.

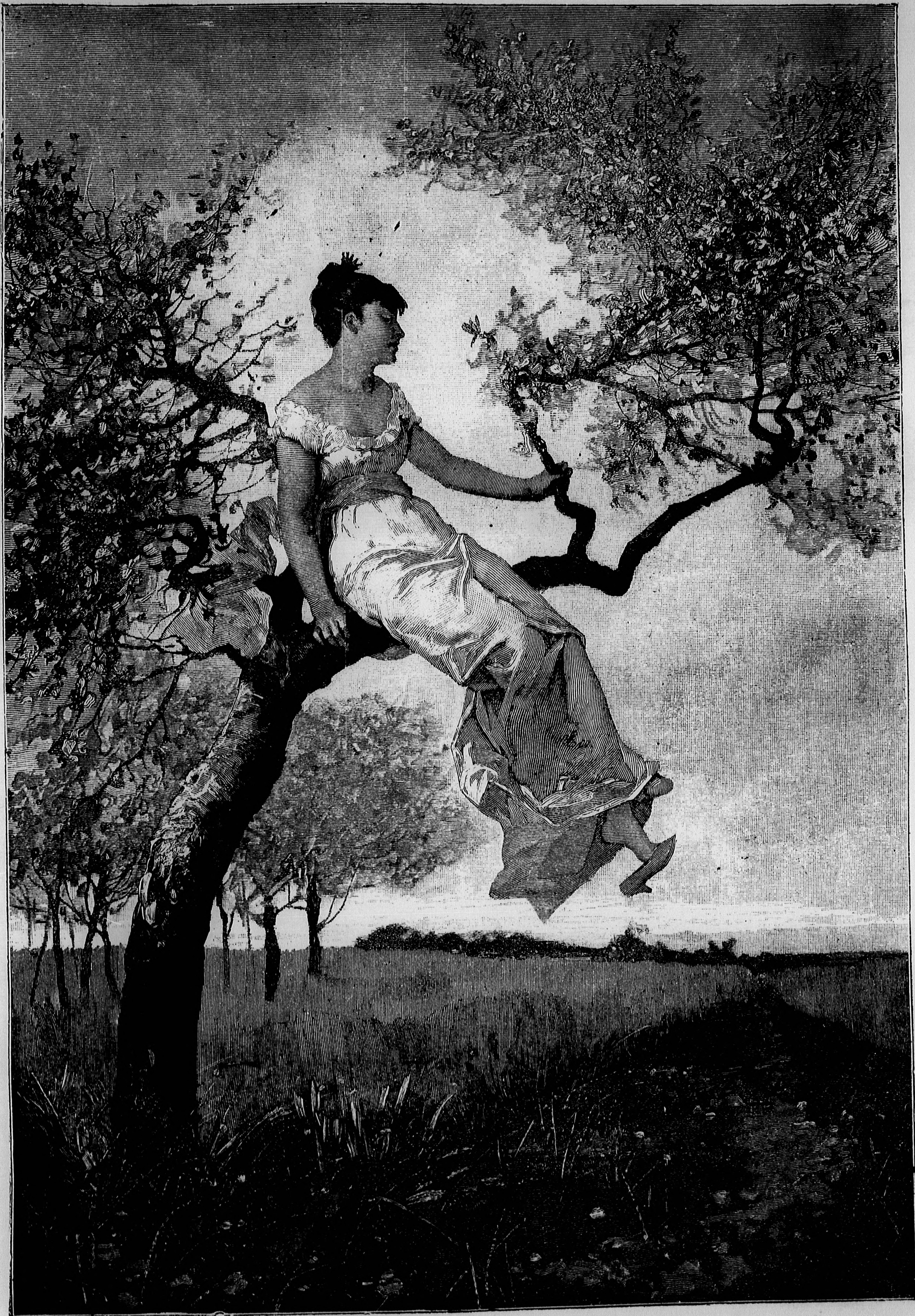
Nem több 250,000-nél, de e néven sokkal jobban imponál.

Ugyan, hogy érezheti magát az az ember, a kinek egy negyed milliója van?

Hát még az az ember, ki életét szegénységben tölti, ki ily sok nulláról még csak nem is gondolkozik soha s egyszer csak egészen váratlanul és véletlenül az ölébe csöppen?

Bölcs hajlamai legyenek és erős lelke, hogy örömebe bele ne bolonduljon!

Egyszer szegény Vas Gerebennel beszélgettünk erről a dologról a Belezna-kertben, mely még akkor vendéglő volt, s az írók és művészek rendes tanyája. Ha valaki valamelyikünkkel találkozni akart, csak ott keresett. Ott biztosan megtalált. Mindegyikünk megfordult ott, hacsak pár pillanatra is. Pompás egy kert volt, szép fákkal, üde friss levegővel. Valóságos vétek, hogy beépítesék. Egy tágas árnyékos nagy kert a város közepén! Valóságos áldás volt



MERENGÉS.

és lenne ma is azokra nézve, kiknek nincs idejük és pénzük rá, naponkint kirándulásokat tehetni.

Egy zsidó promesseket árult és bennünket is megkínált. Vas Gereben kissé babonás volt, vagy csak affektálta. Vagy pedig csak ingerkedni akart a zsidóval. Azt mondta neki, hogy ha 94. számú promesse, van azt megveszi.

A zsidó átvizsgálta sorsjegyeit s kettőt eléje tett az asztalra.

— Tessék itt van kettő.

Most már vásárolni kellett, akár akarunk, akár nem, mert ez «a sors intése» volt. Legalább Vas Gereben annak keresztelte, és én elhittem neki.

— Én megveszem az egyiket.

— Én meg a másikat.

— Már most melyik az enyim, melyik a tied.

— Határozza el a zsidó, annak szerencsés keze van.

A zsidó kacagni kezdett, s azt kérdezte, hogy hát nem elég az uraknak egynek-egynek 125,000 forint.

— Igaza van, mondá Vas Gereben. Legyünk szerények, akkor tán megjutalmaz a sors. Osztózzunk meg testvériesen. Legyen a két sorsjegy közös tulajdonunk. Ha nyerünk, megosztozunk rajta.

Helyes! Annál maradunk.

— Te Sándor, kérdé Gereben, mit csinálnál te legelőbb ha nyernék?

— Attól függ, hogy mennyit nyernék.

— Na már a főnyereményt értem.

Gondolkozni kezdtem rajta. De sehogy sem tudtam megállapodni. Hogy mit is csinálnék legelőször? Könnyű kérdés, de még is nehéz reá megfelelni. Utoljára sem tudtam egyebet felelni, mint hogy tudja az ördög! Hát mit csinálnál te?

— Én? Hát mindenek előtt biztosítanom magamat a felől, hogy meg ne bolonduljak örömben.

— Bolond beszéd. Lehet is az ellen a embernek magát biztosítani.

— Lehet hát!

— Mivel?

— Sok mindennel. Én azzal biztosítanom magamat, hogy rohannék egyenesen a legelső fogorvoshoz, s kihuzatnám a legépebb fogamat. Hadd fájjon valami. A kinek fájdalma van, az nem bolondul meg örömben s a míg a fájdalom megszűnik, hozászokik szerencséjéhez.

Még egy harmadik ember is ült asztalunknál. Egy idegen ur, ki fanyar mosolylyal hallgatta beszélgetésünket. Erre a bolondos gondolatra azonban vidáman és hangosan felkaczagott.

— De hát mit csinálnának az urak akkor ha promesseiket elveszitenék, vagy ellopják az uraktól s aztán megtudnák, hogy csakugyan megnyerték a főnyereményt?

Ez a kérdés kissé megijesztett és megzavart bennünket.

A dolog nem épen valószínű, mert vigyázni fognak de nem is lehetetlenség.

— Igaz a te Sándor. Hát melyikünkél legyenek a promessek?

Hát mind a kettőnkél. Egyiknél az egyik, a másikonál a másik. Ki-ki vigyázzon a magáéra.

— Hát ezzel jobban biztosítják magukat az urak az elvesztés vagy meglopás ellen? kérdé malicziózus mosolygással az idegen ur, ki úgy látszik titokban jól mulatott

megzavarodásunkon. Ennek az eshetőségnek így is, úgy is ki vannak téve az urak. Még legbiztosabb, ha egy helyen őrzik mind a kettőt. Van az uraknak Wertheim-kasszájuk?

Mind a ketten hangosan felkaczagtunk. — Wertheim-kasszájuk nekünk? Hát mit tartanánk benne?

— Hát promesseket — mondá az idegen ur mosolyogva. Huzás után pedig a nyert pénzt. Egy negyed millió megérdemli, hogy megőrzésére egy százötven forintos kasszát vegyen az ember. Hisz ha nem nyernek, úgy is eladhatják pár forint veszteséggel.

Ez a gondolat megtetszett Vas Gerebennek; azt mondta hogy már úgy is régóta vágyik egy Wertheim kasszára. Hát ha bankó röptül bele, mint a kitett kalitkába a madár. Ó már fogott így eszet gyermek korában.

— No látják az urak ez már praecedens eset. Mért ne következhetnék be másodszor is?

Vas Gereben egész komolyan vette a dolgot s azt mondta, hogy ő igazán venne egy Wertheim-kasszát, de arra, hogy százötven forintos adjon ki rá egyszerre, arra nincs módja. Pénz-szekrényt pedig hitelre venni, ez már a legnevetségesebb guny lenne a világon!

— Hát vegyen az ur részlet-fizetésre. A Stein és Wolf.cég szokott ily üzleteket csinálni. Az első részlet 25 forint, a többi havonként tíz forint. Ezt csak megbirja az ur?

— Ezt csak megbirnam, de se Steint, se Wolfot nem ismerem.

— De ismerem én, s ha kívánja, bemutatam és ajánlom.

— Megtenné az ur?

— Igen szívesen.

— De hisz az ur nem is ismer engem.

— De igen hiréből és látásból. Nemde Vas Gereben urhoz van szerencsém. Aliás Radákovic Józsefhez?

— Az vagyok, mondá Vas Gereben.

— A dolog legegyszerűbb. Holnap reggel találkozhatunk valahol. Addig tán nem lesz bajuk a promesseknek. Tevé hozzá mosolyogva,

— És kihez van nekem szerencsém?

— A nevem Rözer Eduard.

— Örvendek. Hát hol és mikor találkozunk?

— A hol és a mikor önnek tetszik.

— Tehát holnap reggel tíz órakor a Kamonn kávéházban.

— Holnap reggel tíz órakor a Kamonn kávéházban — mondá Rözer Eduard ur, azután csöngtetett, fizetett és kézszerításokat váltva eltávozott.

— Te Sándor — mondá Gereben — nem látod, hogy ez a sors különös nyilatkozata. Hogy e találkozásban végzettség van.

Olyan komolyan és tünnepélyesen beszélt, hogy nem álhattam meg, hogy el ne nevessem magamat.

— Csak neves, neves. Hát nem hiszesz a véletlen mindenhatóságában? Hát csak azt látod a világon, a mit a kezdeddel megfoghatsz.

Olyan komolyan beszélt, hogy engem is misztikus és ábrándos hangulatba hozott.

Elkezdünk légvárakat csinálni és ábrándozni, hogy mi mindent fogunk mi csinálni azon esetre, ha megnyerjük a főnyereményt. Neki első dolga lesz fogat huzatni, azután

Csopakra utazni és szőlőt vásárolni, azután megvenni azt a gyöngytyuk utcai kedves kis emeletes házat, a melynek két udvara van, a hátulso udvarán van egy kellemetes kis külön lakás, ott én is meglakhatnám, azután írna egy ötvenköt kötetes regényt, melynek minden kötete egy-egy más vármegyében játszana, hogy így egy könyvben az egész magyar életet bemutatthassa. Aztán kötetenként egy forintjával előfizetést nyitna rá, mert nem lenne bolond, hogy munkája szüretét akár melyik Gusztinak is odadja. (Akkor Emich Gusztáv és Heckenast Gusztáv voltak a rabszolga kereskedők.) Bizony már csak e terveért is megérdemelte a «főnyereményt».

— De hát mit csinálnál te?

— Hát legelőször is körül utaznám Beöthy Laczival a világot. Aztán megírnám a Kis zsarnokok-at regénynek is, vigjátéknak is. (Ezt a pompás címet épen 25 esztendővel ezelőtt találtam ki, de még eddig nem volt időm a megírására.)

— És azután?

— Az azután az azutánra biznám. De esitt! Ott jön Dobsa meg Kövér Lajos; egy szót se az ábrándokról és a promesséről, mert kinevetnének.

Mikor szétoszoltunk, karon fogtam Vas Gerebent, s kissé hátra maradtunk a társaságtól.

— Te Gereben, hát komolyan Wertheim-kasszát akarsz venni?

— Komolyan hát. Még akkor is vennék, ha bizonyosan tudnám is hogy nem nyerünk. Barátom a Wertheim-szekrény a leghasznosabb butor minden lakásban. Diszes is, meg aztán tekintélyt ad, meg aztán hitelt is szerez, mert ki az ördög képzelné valakit olyan bolondnak, hogy százötven forintos pénzszekrényt vegyen magának, ha nincs mit tartania benne. Még a feleségem előtt is nagyobb lesz a tekintélyem. Holnap reggel azonnal átszállítatom. Jer hozzám ebédre, megláthatod.

És csakugyan, mikor másnap délben odamentem, a vasszekrény már ott pompázott dolgozó szobájában.

Jó hogy jösz. Egész éjjel nem tudtam aludni a nyugtalanságtól. Meg van a promessze?

— Meg hát!

Add ide, tegyük a szekrénybe mind a kettőt. Így ni! Most már legalább se nem veszthetjük el, se nem lophatják el.

Egy hét eltelté után, mely idő alatt szegény Gereben valóságos izgatottságban és lázban volt, melyből különben reám is jó csomó átragadt, megérkezett a nagy nap, a huzás napja. A huzás mint Gereben kitudakozta, délben szokott történni, s így az eredményről a távirati tudósítás benne lesz a «P. L.» esti lapjában.

Már délután három órakor ott ácsorogtunk a Lloyd udvarán, hogy mi lehessünk az első vásárlók.

Mi is voltunk.

És most jertünk a négyszög kávéházba és ott gusztáljunk.

— Mért épen oda.

— Mert dr. Kovács Endre ott lakik s ha valamelyikünket örömben megtalálja ütni a guta, a másik legalább gyors segélyt hozhat.

És ezt nem ám élezből, hanem komolyan mondta szegény Gereben. Mindig félt a gutától. Előérzete volt. Végre is az ölte meg.

A távirati tudósítást elfödtük egy papírlappal, s úgy gusztáltuk vonásról vonásra a kijött számokat.

Bizony nem nyertünk mi egy fabarkát is!

— Na Gereben — mondám keserűen nevetve — úgy látszik az idén nem szüretelünk Csupakon?

— De te sem utazod körül a világot!

Hanem azért estére még is elmentünk a Beleznaykertbe.

Csakhamar megérkezett Rőzer Eduard ur is.

— Nos, hát megnyérték az urak a negyedmilliót? kérdé mosolyogva.

— Meg, csakhogy majd a holdban fogják kifizetni!

— Hanem azért még is nyertek valamit. Ha ugyan tanulságnak hasznát tudják venni.

— Ugyan mit?

— Hát azt a pénzt a mit ezután valószínűleg nem fognak ezután promessekre kidobni.

Én ugyan nem, mert egy kis krajezár nem sok, de én tudom, hogy annyit sem fogok többé a lutriba tenni.

Én nem fogadtam fel semmit, mert úgy is tudtam, hogy nem fogom megtartani. Nekem már az a sorsom, hogy soha semmi tanulságból ne tanuljak semmit!

— Na de én még is nyertem valamit — mondá Vas Gereben — Meg van, a mire oly régóta vágyok, van Wertheim kasszám!

— Hát mit fogsz benne tartani?

— Ha egyebet nem, hát a kézirataimat. Azok is érnek valamit.

— Biz érnek. Egy milliónál is többet érnek! mondá Rőzer ur udvariassal. De én is nyertem valamit s az már aztán tiszta nyereség.

— Ugyan mit?

— Hát tiz forintot.

— Hogy hogy?

— Hát annyit kapok minden eladott Wertheim-kassza után.

— Hát kiesoda az ur?

— Hát nem találtak ki az urak? Én a Stein és Wolf cég ügynöke vagyok. Tessék itt a névjegyem, ha ismerőseik közül valakinek pénzszekrényre lenne szüksége, kérem sziveskedjenek ajánlani.

Balázs Sándor.

Uti emlékek Délamerikából.

Irta: *Balázs Gábor.*

I.

Beszállás egy uszó városba.

Utam Triesten, Milánón keresztül Genuába vezetett, innen vasuton Nizza, Toulon s végre Marseillesbe, — Franciaország, jobban mondva egész Európának emez egyik legnagyobb, legtekintélyesebb kikötő-városába; innen voltam indulandó az újvilágba.

Midőn oly ember, ki nagy ritkán, vagy csak kevés ideig utazott tengeren, 32—40 napos útra szánja el magát, első feladata, hogy némi tudomást szerezzen magának arról, hogy tulajdonképen mi minden fog történni vele ezen idő alatt, hogyan utazik, minő ellátásban részesül, mi mindent kell magának beszereznie eme öt hétig tartó esodálatos vízi útra, hol az ember dióhéjban akar daczolni az elemekkel, próbára téve önmagát is természetében, akarat erejében.

Mindezekről kellő felvilágosítást a hajótársulatok irodájában nyújtanak, hol egyúttal a jegyek válthatók.

A hatezer tonnás, három árboczos hatalmas gőzös «La France» január 31-én volt indulandó Délamerikába. Ezen hajó társulatának kormányilag engedélyezett ügynöke mr. Trotebanx, mint ez aranyos betűkkel első emeleti irodájának ajtaja felett olvasható, kihez én is fordultam; tetőtől talpig divatosan öltözött, jól táplált zömök férfiú, éles szuró tekintettel és határtalan udvariassággal. Beszél hat nyelvet, s finom diplomatikai ügyességgel három percznyi társalgás után már tudja, hogy kivel van dolga, mert az ily ügynökök egyúttal a kormány megbízottjai, s igen gyakran jó szolgálatokat tesznek, midőn a rendőroket idejekorán figyelmeztetik egy-egy «lépést cserélő», vagy «gyanus» utazni akaróra.

Ha emberével tisztában van, akkor az udvariasságot a bizalmasság bizonyos nemével cseréli fel, a mikor meg van nyitva az út, az ezer fajtájú kérdezősködésekre és felvilágosításokra.

Elmondtam neki, hogy nem rendelkezvén nagy összeggel, csak a harmadik helyen utazhatom, azonban óhajtanék magamnak mégis lehető kényelmet szerezni. Trotebanx ur, kezét hátra téve, néhányszor végig sétált, fejét komolyan rázogatta, s végül megállván előttem, határozott hangon így szól:

— Ön «en famille» utazik.

Részemről ugyan nem tudtam felfogni eme titokteljes szavak értelmét, de azért siettem köszönetemet nyilvánítani a jó ember irányomban tanúsított nemes indulatért, — ezután csengetett, mire titkára belépett, kinek érthetetlen nyelven valamit a fülébe dörögött, velem udvariassal kezet szorított, mire egy másik ajtó föltárult s én az életben utószor láttam a derék Trotebanx urat.

A bent még alázatos titkár, itt a tulajdonképeni irodában azonban emelt fővel, a bürokrata-főnökök száraz modorában először is útlevelemet kérte el, melyből pontosan beírta az «anyakönyvbe» a rám vonatkozó adatok mindenikét; följegyezte otthoni rokonim, vagy ismerőseim címét s tudatta, hogy útlevelemet «oda át» a hajó parakésznöke útján fogom vissza kapni. — Ezután kiállította uti jegyemet, kézbesítette a hajó-étlapot egész hétre elkészítve, aláíratta velem az uti szerződést, s az «en famille» ajánlatot csak akkor kaptam meg, midőn az egész számadást, szép arany pénzben kifizettem, melynek tétele alatt Trotebanx ur ajánlata husz frankkal szerepel, — azután tudatta az indulás óráját s figyelmeztetett, hogy a hajóra csak nyírott hajjal bocsátnak. Kezet szorítottunk egymással, s azt hiszem, hogy ezt az uri embert is utoljára láttam az életben.

Olyan megkönnyebbülve érzi az ember magát, midőn legfontosabb dolgát ily gyorsan és könnyen elvégezte. Én is siettem az utasításhoz hiven, magamnak tábori széket, egy legyezőt, spanyol szótárt, két üveg eczetet, egy rud windsori szappant vásárolni, azután napközben megnyirattam magam «à la fiasco» s úgy néztem ki, mintha stuart-főkötőt viselnék bársonyból a fejemen.

A még hátralevő 48 óra Marseillesnek volt szánva, mert már az általános szokás,

hogy minden tengeri utra készülő elutazása előtt kimulatja magát, s tárczájához mértén kiaknázza mindazon élvezeteket, a mit Marseilles nyújtani képes, már pedig sokat képes nyújtani... En utoljára Teréza, a híres, már rekedt hangú párisi Teréza kisasszony elég szemtelen fellépésében s a «Fille de Madame Angôt» első előadásában gyönyörködtem, s Európában töltött utolsó estémet vidám társaság közepette virrasztottam át.

A végzetes Szilveszter-nap bekövetkezett; mielőtt podgyászomat bárkára szállítottam volna, utolsó rendelkezésemet a postára tettem, egy perczre betértem a Madelaine-templomba, szentelt vízzel érinteni bűnös halántékomat, a kikötőből még egy pillantást vettem a hegyek felé, a melyeken a hazák hazája van, s azzal ladikba ugorva erélyesen kiáltottam a csolnakosra: «en avant».

Marseillesnek több kikötője van, azonban valamennyit fölülmulja a «Porte Napoleon», melyet legutoljára építettek. Itt volt a «La France»; mint valamely nagy emeletes ház emelkedett ki vértezett óriás testével a vízből, három toronymagasságu árbocza száritásra lebocsátott vitorláival büszkén meredt az égnek, s a már két nap óta hevített gépe toronymagasságu kürtőjén felhőgomolyokban okáda a füstöt, mely elsütétette a napot, s hosszú vonalban a szélmentén kiszállott a tengerre, messze hirdető a «La France» indulását.

Minden oldalon két-két vaslépcső vezetett eme vízi városkába, mely körül százakra menő csolnakok tolokodtak utasokkal telve, azok podgyászaival és rokonaival, kik a hajón óhajtották, talán az utolsó istenhozzádot mondani. — A hajó derekán alkalmazott gépek már öt nap óta vannak szakadatlan működésben, beszédni ama borzasztó sok áruszállítmányokat, ezer fajtájú kényes tárgyakat, miknek elhelyezése oly rendkívüli óvatosságot igényel, — az utasok bördöndjeit, málláit, melyeknek mindig kéznél kell lenniök, hogy bizonyos napokon felbontathassanak, — a köszönet, ezt a megbecsülhetetlen drága kincset, a mely nélkül az egész hajó semmit sem ér, s a mely egyúttal réme a hajónak, a melytől rettegnek a matrózok s az utasok iszonytól eltelve gondolnak reá este lefekvéskor, reggel felkeléskor — ha vajjon nem gyuladt-e meg önön magától? — s végül az élelmi czikkeket, százával a birkákat s ökröket, élő állapotban, pár ezer szárnyas állat, nagy kaskárban jól lenyomva a zöldségek, liszt, hüvelyes vetemények egész halmazával a zsákokban, ezer fajtájú bádogszelenczékben a különböző légmentesen elzárt edelek, tonnákban a besózott hús, halak, bálókban a zsír és kávé, hordókban és ládákban a különböző fajtájú italok, ágyugolyó alakú sajtok, festett kéreggel bevonva szadadon, kétszersültek kötélkosarakban... és a jó isten tudná elősorolni mindazon tárgyakat, melyeket a vízi «Ashtarot» gyomra elnyelni képes, anélkül, hogy valaha megtelnék.

Minden lépcsőzetnél matrózok szokott ünnepi öltözetükben várják az utasokat, egész francia udvariassággal és izmos karjaik teljes erejével felsegitendők a hajóra, melynek bejártánál arany paszományos sipkájú hivatalnok előbb szemlét tart a jövevényeken, s átveszi a jegyeket,

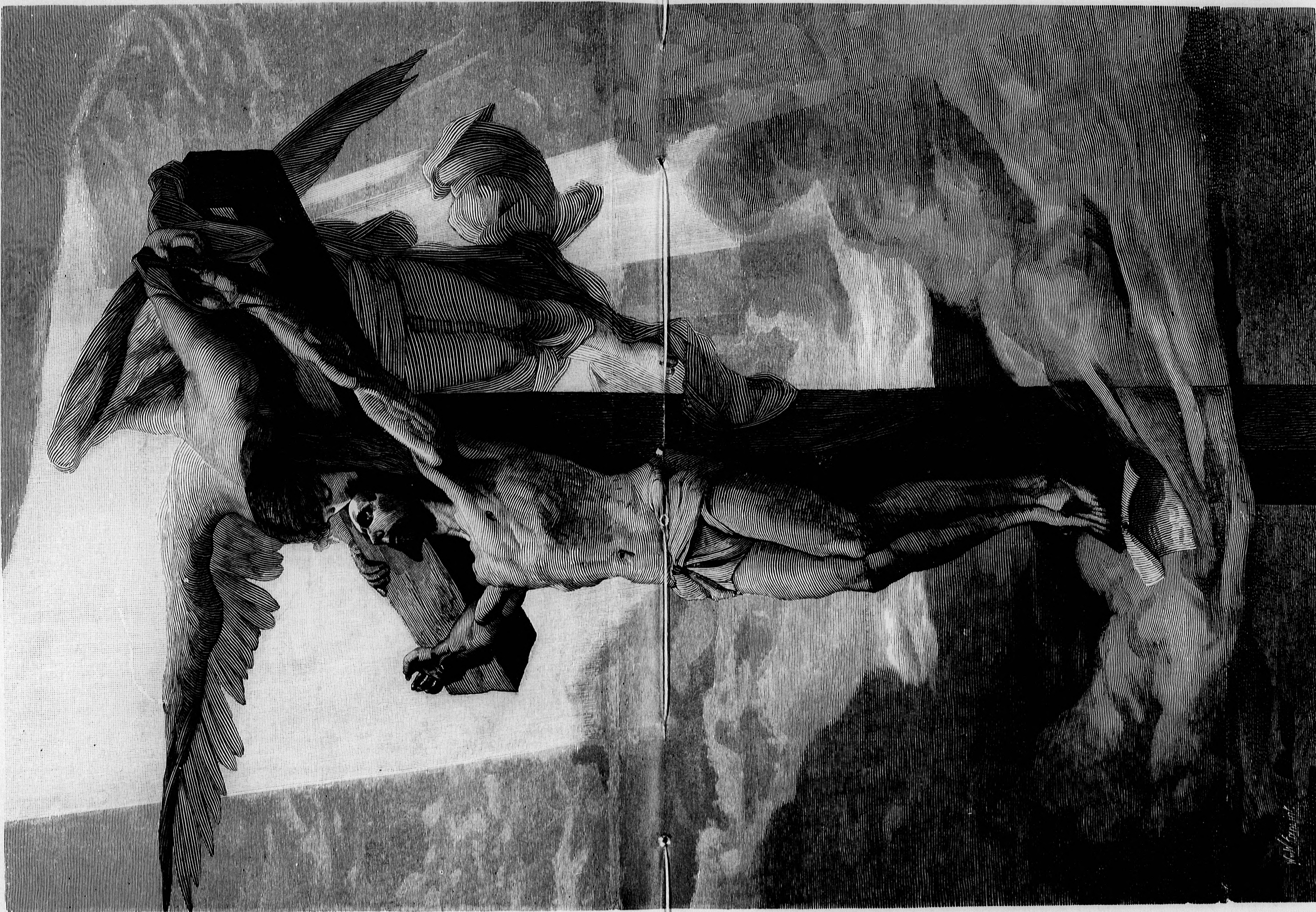
egy másik pedig komoly határozott hangon elkéri a gyufa, avagy bármely gyúlékony eszközöket, azokat azonnal a tengerbe dobja és tulajdonosát utasítja osztályába; velem is így történt.

Minő látvány! minő új világ!

Egy chaos a babyloni zürzavarnak! az első, megdöbbentő benyomást a katlan dübörgése okozza, mely minden zugában reszketésben tartja a hajót, ezt azonban ellensúlyozza a lárma, zaj és kiabálások netovábbja, mintha csak vásár téren volnánk. Matrózok szaladgálnak rendezve itt-amott kötélhalmazaikat, a fűtők piszkos nyomot hagynak maguk után, míg szenes szakajtóikat a tátongó labirint mélységébe kitirítik, szakácsok sürgönek, forognak kuktáik segélyével fehér «costumejűkben» nagyon szűk, de azért ezer rejtékű könyhájukban, hajós gyerekek kuszának fel a szédítő magas árboz legtetéjére, az emelő gép, rendezői rekedt ordításai közepett, sir, nyűszörög ama terhek alatt, melyeket fel és le kell, hogy emeljen, a hajótisztek fűtyülő sippal osztják parancsaikat minden irányban, az elvadult állatok rugdosva szűk helyiségük oldalait bögve panaszkodnak. E közben vásárosok egész raja özönl el a hajót kosaraikkal nyakukban, selymekendők, albumok, szemüvegek, fehér ruhák, a legújabb regények olesó kötetei, pénzbevéltők, sipka és napernyősök, látesövek, pipere- és apró árúrok s a déli gyümölcsösök járva-elve bugdacosolva, hangos kiabálás között ajánlják áruikat. Mindezeknél azonban legsajátságosabb az utazók mohó sietsége, melylyel osztályaikba igyekeznek, megrakodva ezer tárgy apróságokkal, maguk után cipelve gyermekeiket, hozzájuk tartozóikat, döfölözve, öklelözve és nem törődve a kapott nyomós érintkezésekkel, le elfoglalni kajutjukban ágyaikat, felhasználva minden kigondolható zugot, holmijaik egy előrei elrejtésére, azután lélekszakadva jönnek fel kísérőikhez (mert nincs az az újvilági utazó, kinek egy-két, sőt egész csoport kísérője ne lenne), még egy pohár bort meginni, még rendelkezni, izengetni, levelet átadni s végre az utolsó pillanatban érzékenyülten bucsut venni. Itt egy öt tagból álló család veszi körül az első szülőt, ki mint kereskedő Braziliába utazik, s míg az apa kifogyhatatlan jó tanácsaiban, az alatt a gondos anya könyvtelt szemekkel tapogatja fiának bevarrt mellényzsebét, ha vajjon az aranyok ott vannak-e még? — mellettük fiatal nő szorítja távozó férje jobb kezét, s némán hosszasan nézi megvalósult eszményképét, kit talán ma lát utolszor; — odább Nápoly gyermekei csoportosulnak, öregek, ifjak, gyermekek mindkét nemből melán dudolgtatva hegyi szép dalakat, honnan megölhetés végett oly messze vándorolnak. Emitt

könyvtérít francziák fenhangon darálják nemzeti nyelvüket, öntelt büszkeséggel tekintve az idegenekre, miután ők itt is hon vannak, amott nagyurak sietnek a magukkal hozott szalma-nyugágyon végig nyujtózni, bodor szivarfüst mellett, nem tö-

divatos szeszélyes uti öltönyükben, még le sincs törölve szemükről a bucsuköny, s már is tudnak mosolyogni, s neműkhez híven ösztönszerűleg sietnek szemüvegeik segélyével végig mérni utitársnőiket. A szegényebb utazók százával szállják meg a



KIRISZTUS A KERESZTFÁN.

ródve a közönséggel; egy-egy nyirottfejű barát olvasó csizskáját kezében tartva szemlesíttve suhan a tömegben keresztül, jól tudván a közmondást: «pappal nem jó utra kelni», fiatal nők alig hogy feljöttek

hajófari karzatot, a gyümölcsös bárkákból, zsinóros kosár segélyével, bevásárolni a megmaradt franczia pénzen azt, a mit még adnak érte, ott a hajó orránál fiatal párok huzzák meg magukat, még egy pár

édes szerető szót sugdosni kedveseiknek, kiktől talán örökre elválnak, utazó-kereskedők tetőtől talpig divatosan öltözködve, megterhelve mindkét oldalakon lecsingó szivar, láteső, íromány és pénztáskáikkal, egy pár tudományos kinézési férfi kaucuk

gyermekestül, macskástul, madarastul, (kutyát nem tűrnek a hajón) egy-egy «állal-kozó» három négy fiatal nő «testvéreivel», — és mindezek a száza menő utasok beszállva mindenféle nyelven és dialektusan Európának, gestikulálva, nevetve, zokogva,

ban, talán közönyösségében, mások keserű éleketek faragnak a tenger rovására, a félénk gyanakodva vizsgálja a hajó oldalait, vajjon nincs-e repedés rajta, a bátrabbak a vihar szépségét dicőltik, míg a nagy tömeg homlokát az aggály rincei borítják, vajjon feltalálják-e mindazt, a mit «odaát» remélnék?

A medve megmordult, az az a gép hallatott egy irtózatoss bögést, a mely míg egy észről jó messzire ellhallatszik, s hívja a még szárazon levőket, az alatt a hajón esőzhatagot idéz elő, s figyelmezteti a nem utazókat, hogy távozásuknak itt az ideje. — Idaig csak mindegyik uralkodott magán, de most a valódi elválás perczében, kitér az igaz érzés minden embernél s hangos zokogás közepette szoritják egymást kebleikre, lelkendezve ismétlik egymásnak örök szereteitük, örök barátságuk, örök hűségük, esküjét, kézzsoritás, esőkolódás, izenetek ismétlése, megbizások kitérdése s ezer másféle dolgok elintéző ével terhelik a csüggedő távozók különben is fájdalmas lelkületét. A bárkák megint elfoglatatnak, a karfák majdnem leszakadnak az utasok terhe alatt, kik még egy «adieu» kiáltással üdvözlik már távozó övéiket, mind addig lobogtatva utánuk kendőjüket, míg a bucsuzó nap ködös sugarai el nem takarják előlük a visszatérők esolnakraját.

A gép másodszor is hosszasan bömböl, ez már türelmetlenségének jele, ez szól a kapitány «en chef», a restaurateur, a főorvos, az adminisztrator és a postahivatalnok, mint kik utolsó perczig szoktak kézni a szárazon, — az emelőgép végre-valahára elvégezte teendőit, a négy vaslépcsőzet közül háromat felhuztak s csak egy maradt még az elkésztettek számára, a hajón nincs idegen, a kik itt vannak, azok mind utazók, mind a tenger gyermekei. A három nagy horgony felhuzása megkezdődött, a felvonógép irtózatoss süstörgő dörömbölése mellett, valamennyi matróz három részre oszlott, a több mázsás nehézségű lánczok beszedését a kamarában egyengetni; a dagály beállott; az utasok kezdenek figyelni.

A gépnek egy harmadszori hosszú, koronkint megszakított, bögésre volt szüksége, míg a hajó főnökei megérkeztek; ezek után a mázsákra menő pénzes és levélposta szállitmányokat cipelték fel, nagy vízmentes kaucuk zsákokban jól elzárva a harmadik esolnak a rendőrfőnököt hozta a hajóra, személyesen kézbesítendő az utazók utlevélét, nem különben megjelentek a marine-hatóság főbb tisztjei, elhozván magokkal a hajó menet- és igazoló leveleit, ugy szintén az

köpenyeikben, jól hizlalt bankárok végzeteljes skott sipkájukban, polgári ruhába öltözött katonák, kik szerencsét próbálni mennek egyik köztársaságból a másikba, kezeikről fölismerhető iparosok feleségestül,

jókedvvel, komolyan, de mindnyájan izgalmasan, előtudatában utjuk nagyságának, zsi bongnak, zajongnak, nem törődve egyik a másikkal, — némelyik bortól mámoros, egynehány maga elé bámul, talán fájdalmá-

egészségügyi hatóság küldöttjei, kik a járványmentes bizonyítványokat adták át s mindezek a jó urak összeülvén, a főkapitány szalonjában elkezdettek pezsgőzni, a hajó «cette-quette» szokása szerint, bucsu fejében,

Ezalatt szépen besötétedett, a lámpák minden oldalon meggyújtattak, a közbelső árbocra telhuzták a francia lobogót, négy kormányos a kettős kormány-kerék mellé állott, a villanylámpát a kapitányi állványon meggyújtották, melynek szétlővelő sugarai az egész öbölt vakítólag megvilágíták, a matrózok elfoglalták helyeiket, s a harmadik esengetésre megszólalt a parton a nemzeti himnus tiszteletünkre, s az utolsó vendégek is ölekezés és csókolózások után eltávoztak a hajóról, felvonatván utánuk az egyetlen, hátramaradt lépcső is . . . most már magunkra vagyunk . . . s e percztől fogva élet és halál ura fölöttünk a . . . főkapitány.

Hosszu, várakozásteljes csöndesség állott be, mintha egyszerre megnémult volna mindenki, még a lélegzetvételt is meg lehetett hallani, a főkapitány teljes díszben, kísértetve tiszteitől megjelen az állványon, a gép egy hosszut élesen füttyül, az ágyu kilövetik, ezt követi a matrózok egetrázó háromszoros «hurrah»-ja, a lapátok belesapódnak a vízbe s a «La France», mint egy éj királynja, lassan, méltó ágteljesen megindul . . . az égboltozat millió csillagoktól ragyogva mosolyog le mireánk . . . «Adieu» Európa!

A hogy kiértünk a kikötőből, a szél elkezdett füttyülni, a tenger hánykolódni, hajónk gyorsabban haladt, az utasok pedig siettek felkeresni nyughelyeiket szorongó izgalmas kedélyükkel, a vízi város pihen . . . jó éjszakát.

S P O R T.

A szörmés ragadozók (ugynevezett dűvadak) kártékonyságáról a vadállományra nézve.

— Biológiai adatokkal. —

Irta: Lakatos Károly.

II.

Különös, hogy a medve élelmi ezikkeiben sajátságos napirendet tart. Ujjfalvi S. állítása szerint ugyanis június, július és augusztus hónapokban a legelő marhákat nagyon pusztítja; szeptembertől kezdve azonban többé rá se néz a marhára, pedig ugyanott legelnek akkor is s mindig közöttük ténfereg.

Miután gyomrát hatalmasan megtömte a medve, zsákmánya megmaradt részeit elrejtí a sűrűségben, vagy valamely mélyebb árokba vonszolja s ott galyakkal, csutkákkal szépen beföldi.* Ha az éhség rájön — tapasztalás szerint ritka kivétellel a rákövetkező éjjel — újra felbontja; azonban ha megszagosodott, egyáltalában meg nem eszi a kujon: ott hagyja a kevésbé finyas farkas vagy róka számára.** Ha valamely jártabb helyen megöl valamely állatot s meglepetéstől tart, azt előbb szintén eltemeti, hogy később kényelmesen, háborítlanul ehesse meg.

* Állítólag a medve elrejtett prédája közelében telepedik nyugalomra.

** Némely régebbi vadászati író azt állítja, hogy szükség esetében *dögnek* állana a medve. Ez állítás azonban a legújabb észleletek szerint, határozottan tévesnek bizonyult. *Közlő.*

Be van bizonyítva, hogy a halat is szereti a medve s ezek közt állítólag kivált a pisztrángot (*Salmo Forio*). Itt eszmélenczolatnál fogva megemlítem, hogy valóságos ur a vízben, de az uszásban mégis nem igen győzős.

Az embert, ha csak teheti, kerüli; általában addig fel nem támad az ellen, míg végsőre nem ingereltetik, vagy meg nincs sebesítve. Havasi erdőkben gyakran megtörténik, hogy málna szedő leányok rábukannak, de nem bántja őket, hanem dörögve elkullog. Azonban lövések, hajtók lármája által ingereltetvén, neki megy a vadásznak két lábra állva s hatalmas karjaival átöleli, aztán vagy agyonszoritja, vagy körmeivel bőrét lehántja. Ha hirtelen megijedve valamitől — kerekét old: az esetleg utjában álló embert szemközt prüszköl, vagy félre üti az utból hatalmas mancsával; azonban, ha nagyon szorul a kapeza, át is ugorja az akadékoskodó tárgyat, így esetleg az utjában került embert is. A leggyengébb ütése is oly erős, hogy menten beszakad tőle a megtisztelt embernek, de sőt a marhának is néhány oldalbordája.

A vadon élő medve vakmerősége és félelmissége tapasztalt medvevadászok állítása szerint az időjárással változik. A him nyár vége felé, midőn legjobb erőben van, a nőstény pedig tavasszal legádázabb. Tél elején, midőn elhízta, igen lusták, nehézesek s ilyenkor sokkal félénkebbek. Székérkerék esikorgástól, dobveréstől igen félnek.

A medve husa élvezhető és sokak által nagyra becsültetik, különösen a sonkáját és talpait inyencz falatoknak mondják. Zsirja oly hírnévnek örvend, mint a borz-zsir s különösen sebek gyógyítására lesz ajánlva. Bőre kitűnő bundát ad s különösen szántakaróra és lábszőnyegekre igen alkalmas. A sötét színűek, de különösen a feketék, értékesebbek.

A medve sajátságai közül megemlítendő még, hogy járása lassu és vontatott, mindamellett elég sebesen is tud futni, majdnem oly sebesen, mint a ló, csak hogy a sebes futásban közel sem oly győzős, hamar kifárad. Ellenben két lábon is (főn állva, mint az ember) elég gyorsan tud haladni. A fára mászásban nem valami akrobatai ügyességgel bír ugyan, de mindamellett jó mászó; lefelé azonban csak nagy keservesen, ügygyel-bajjal tud ereszkedni. Ha nem sürgős a lejövetel, farral és lassan ereszkedik lefelé; ha pedig szoros a kapeza, első lábai közé kapja fejét s összegömbölyödvé, mint lapda, úgy veti magát a földre, még magasabb szikladarabról is a mélységbe, a nélkül, hogy baja lenne, mert bármily hosszút bukják is, tömött bundája, vastag bőre s ujjnyi vastagságú ruganyos izmokkal behálózott teste, megvédi a roncslódástól.

A medve hallása és szaglása rendkívül éles s mozdulatai, daczára nehézkes külsejének, igen ügyesek; a mi szellemi életét illeti, nem lehet állítani hogy buta volna, sőt inkább — mint a megszelidítetteknél tapasztalhatni — tanulékony, de gyanutlan, legkevésbé fortélyos állat; mindamellett, hogy valamely kedvencz falatjához juthasson, minden képzelhető megkisérel s addig nem nyugszik, míg ezélt nem ér.

Hangját illetőleg, az dörögésből áll, mihez iszonyuan ért, kivált ha valami fel-

ingerli s ha nagyon dühös, fogait esikorgatja. Ha halálosan megsebesítettvén, képtelenné lesz helyéből kimozdulni, kinos fájdalmában a követ, érzékeny kavicsot díjoként szétmorzsolja, ha fogai közé kaphatja s nagyon éles, keserves hangon harsogó bőgésre fakad, közben oly csinján reszkettetve hangját, mint temetésen a jól bekapott kántor.

A him medve csak egy nősténnyel él, de ezt is csak a párzáskor keresi fel; általában meglehetősen laza házassági kapcsolati össze az élettársakat.

A medve öt éves korában, és pedig tapasztalt medvevadászok állítása szerint mindig júniusban kezdi a bakzást és január közepén, 32—36 heti poczkosság után 1—3, rendszerint azonban két bocsot (vagyis kölyket) vet, melyek négy hétig vakok s aránylag igen kicsinyek, de szerfölött gyorsan növekednek s fél évig szopnak. A bocsok teljes kifejlődésükig, azaz 5—6 éves korukig, * gyámság alatt vannak (az öregekkel maradnak). Az anya medve tartós hűséggel és merész önfeláldozással őrzi, védi kölykeit; ha veszélyt sejt, két első tenyerével (mancsával) tapsol, mire a kis medvék összefutnak s fára menekülnek. Ha nagy a veszély, az anya medve iszonyuan ordít aggodalomstöltő kétségbeesése és dühében s az apróságot minden áron elterelni igyekszik közeléből, hogy elbujjanak, gyakran egyenként föl fölmarkolva s husz-harmincz lépésnyire is bedobálva őket a sűrűbe.

A *kis* bocsok, ha anyjuk ellövetett, nem távoznak teteme mellől, s holtan is szopják.

A vén medve, ha vemhes lesz, akkor télen át elválk kölykeitől, de nyárra újból egyesülnek.

A medve két esztendő alatt végzi be növését; közönségesen 20—30 évig él, s néha meg is vakul öregségére. Néha azonban ifju korában is megvakul a medve, s ez állapotban, állítólag a méhek és darazsak fészket háborgatja, hogy azok orrát, száját agyoncsipdessék, mi által sok vér és genytől szabadulván, ismét visszanyerné előbbi látását.

Medvevadászaton.

Hátszegvidék, 1885. szept. 14.

Végre valahára megérkezett a nagy izgatottsággal várt idő, hol ma innen, holnap amonnan jelentgetik a medvék leérkezését. Itt ma éjjel egy kertbe ment be a medve koma s a készen leszedett s halomra rakott szilván lakmározott. Amott meg egy más kertből az almát rázta le, s a mit le nem rázhatott, ágastól törte le. Más helyen meg a kukoriczát dézsmálta meg. De hát mind ezek kedvencz esemegéi lévén a komanak, ezeket fölkeresendő ott hagyja a havasi rengetegek csendes árnyait — hol minden zavartalanul élhetne — s lejön ide a falvak közelébe, hol legtöbbnyire inyenczségeért bőrrel fizet.

Mi medve-vadászok igen örülünk medve koma ezen tulajdonságának, mert nem kell hogy a havasok rengetegeiben nagy fáradsággal keressük őket, hol különben is igen ritkán lehet puska-eső elébe kerü-

* Némely vadász ellenállítása szerint: körülbelől csak három éves korukig maradnak anyjuk felügyelete alatt. *Közlő.*

teni. Míg idelent a közelben egész kényelemmel reggel kiindulva hazulról; 2—4—6 hajtást is tehetünk reájok s estére újra kényelmesen haza kerülhetünk. Ilyenkor azon apró cserjés erdőkben, hol máskor rókára és nyulakra szoktunk vadászni, golyóra töltött fegyverrel járunk, mert nem tudjuk, hol bukkan előnkbe a medve koma.

Már több hetek óta jelentik több felől a medvék leérkezését s kártételeit de kevés vadászok lévén, s elfoglaltságunk miatt nem vadászhattunk.

E hó 12-én M. L. barátommal megbeszéltük, hogy a demsusi erdőben, hol több medve és vad-disznó tartózkodása jelentett be, vasárnap azaz 13-án vadászatot tartunk annál is inkább, mivel e közben az angol vadászaink is megérkeztek s kilátás volt, hogy több jó vadász összegyűlhet.

12-én azonban esőre borult s szakadatlanul esett az eső egész éjjel; reggeli 6 órakor még oly borult idő volt, hogy csaknem lemondtam a reményről, hogy még aznap vadászhattunk. (Mivel ily sűrű cserjésekbe, ha vizes a bokor, úgy a hajtók nem igen mennek belé, hanem az utakon járnak, s a medve a sűrűbe vagy vissza esap, vagy pedig föl sem ugrik fekhelyéről, mit gyakran szokott produkálni.)

Azonban 7 óra felé kezdtek nyugot felől ritkulni a fellegek, fél óra múlva már a nap is lövelte arany sugarait a vadászterületre, csakhamar összeszedtem magam, kocsi-ra ültem s $\frac{3}{4}$ óra alatt Demsuson voltam, hol M. L. barátom kapujában a hajtók már össze voltak gyűlve. Ott találtam N. A., N. Ö., G. A. barátaimat, kik szintén a vadászatra jöttek, mint műkedvelők.

Egy órai várakozás után látva, hogy az angolok nem érkeznék, fél 10 órakor kiindultunk 5 uri, 4 paraszt puskás és 20 hajtó; útközben még több paraszt puskás csatlakozott hozzánk. Az erdő aljára érve, láttuk az angolok kocsiját az uton jönni; jelt adván nekik, leszálltak s egyenes irányt véve csakhamar hozzánk érkeztek; az öröm ödvözlések után tovább indultunk a már előre megbeszélt hajtás felé. Utközben találtuk az előre kiküldött kerülőket, a kik jelentették, hogy több medve és disznó nyomokat találtak — de a legnagyobb medve-nyom egy «Dosztor» nevű hajtásba ment be. Mint vadász-rendező azt indítványoztam, hogy első hajtásnak vegyük azt, a hová a nagy medve bement — ne hogy a más hajtásokkal elriaszszuk — el is lett fogadva — s így arra felé mentünk. Utközbe több kisebb-nagyobb medve és disznó nyomot találtunk a friss sárban. Megérkezvén egy pontra, innen a hajtókat elküldtük, megadván nekik a kellő utasításokat. Néhány perc múlva mi vadászok is állásaink felé indultunk — 1-ső vadásznak egy parasztot tettem, utánna N. A. mint 2-ik, 3-ik G. A., 4-ik N. Ö., 5-ik M. L., 6-ik C. G. Dánford angol, 7-ik, ennek angol, jágere 8-ik R. Grant angol, s ezen túl a paraszt vadászokat helyeztem el; ez után vissza térvén az első puskáson túl, egy árokban foglaltam helyet azon gondolattal, hogy ha netalán vagy egy medve a vadász-línia elől menekedni akarna, utját állhassam.

Itt-ott egy-egy zörrenés jelezte, hogy a vadászok állásaikat igazgatják, míg kis idő múlva mély csend állott be; minden

vadász izgatottan várta a hajtás kezdetét — tervezgetve s méregetve a helyet, hová a medve kibukkanásakor a legbiztosabb lövést teheti — mert egy 3—4 méter széles ut-vonalat állottunk el s előttünk nagy sűrűség volt.

Nem soká egy pisztoly-lövés és reá egy hatalmas ho—há—hó! ordítás jelezte, hogy a hajtás megkezdődött. Mily kellemesen hatnak ezen kiáltások egy igazi vadász idegeire? azt csak egy vadász tudja átérzeni, s nem cserélné fel ezen kiáltásokat a legszebb zenével sem; a legkisebb zörrenés, melyet egy felriasztott császarmadár — Mátyás, rigó, vagy a földön makkot vagy mogyorót keresgélő mókus — tesz elég hogy a vadász figyelmét azon pont felé irányozza, honnan a zörej jött — s a képzelődés és izgatottság ezen kis neszt is a maczkó közeledtének tünteti fel, (pedig mennyivel nagyobb roppással jön ő kelme!)

A pisztoly-lövésnek mind gyakoriabbak a ho—há—ho kiáltás mindinkább közeledik — egy ág roppanása! — utána egy másik — egy harmadik nagy zörgés, esőropplás, a száraz levelek és lehullott galyak s sűrű bokrok ágai között jelezik, hogy valami nagyobb állat közeledik a vadászok felé, a szívek szorulnak — némely vadásznak örömeiben, míg másnak borzadály futja át hátát féltében — s önkéntelenül minden vadász fegyvert emel, mert nem tudja, ki előtt bukkan ki a sűrűből. Egy lövés dördül el a vadászok során, mire a hajtók borzasztó ordítással felelnek, — egy második lövés — egy nagy zuhanás — egy halál-hörgés — jelezik, hogy a medve koma kiválasztotta emberét, ki előtt kibukkanjon — mert ez megfelelt kötelességének. C. G. Dánford volt a szerencsés, ki első lövésre 8 lépésnyire lapoczkán, 2-ik lövésre szíven találta a hatalmas nagy szén-fekete medvét, mely néhány lépésre a sűrűben elterült s kiadta páráját.

Nagy öröm-rivalgás volt a hajtók között, midőn a hatalmas állatra bukkantak, mely vérében ott hevert; majd azt felfogva kihurczolták az utra, hol mindnyájan bámulva tekintettünk e szép hatalmas állatra gratulálva az angol nimrodnak, ki oly könnyen bánt el vele. Feje jelenleg Hodecknél van Bécsben kitömés végett.

A 2-ik hajtásba P. K. országgyűlési képviselő barátunk is megérkezett — ki éjjel jött Déváról, hogy ezen vadászatot részt vehessen. Ezen hajtásban azonban úgy a medvének, mint a disznóknak csak nyomait találtuk.

A 3-ik hajtásban szintén volt egy kisebb medve, melyet egy paraszt vadász szomszédom látott is, míg az előttem való árok sűrűjébe menekült — de a hajtók eltévedtek — s ép ezen árokba egy sem jött s így a maczkó ott maradt az én és két vadásztársam bánatára, kik ezen helyen állottunk — s valamelyikünkre ki kellett volna jönnie.

A 4-ik hajtásban 3 disznó volt — de ezek a vadász-línián alól törtek ki lövés nélkül.

Midőn az 5-ik hajtás közeledett, a mátyások szokás szerint jelezték, hogy nagyobb vad van a hajtásban, de rossz szelünk lévén, a medve szimatot kapott s kitért a vadászok irányából s nékem (mint utolsó vadásznak a sorban) hátam megett jött ki az utra s ott az uton menve egy darabig,

elmenekült a sűrűbe — azonban az utnak egy kanyarulatja miatt nem láthattam — habár nem lehetett 20—25 lépésnél távolabb a hátam megett. A hajtás végén egy barátommal a medve nyomain haladtunk az uton midőn a tetőre értünk, az alattunk levő sűrűben hallottuk még zörgését a hogy menekült tovább. Ha nem lett volna már késő idő, hát még talán bekeríthettük volna — de így le kellett ez alkalommal mondani, hogy napvilágnál haza érkezhessünk.

Örülök annak, hogy az első vadászatunk az idén eredményes volt — habár lehetett volna eredményesebb is.

Közelebb a klopotivai vadászat bérlője dr. D. Kammel Edler v. Hardegger is megérkezett nejjével. Az ő területén még nem lévén megzavarva a medvék, reményünk van sikeres vadászatokra.

Az angolok tegnap künn lévén zerge vadászatot, 3 lövést tettek — s szép 3 zergebakot hoztak terítékre. Ezen vadászatot azonban a közbeeső országos vásár miatt én nem vehettem részt.

Buda Ádám.

Lótenyésztés és versenyek.

A lóversenyter kapui hosszabb szünet után ismét megnyitáltak. Maga a turf soha nem látott annyi embert együtt, mint f. hó 4-én, 6-án és 8-án. A felette ügyesen összeállított program, karöltve a kedvező időjárással, kicsalták a turfra a versenyek összes kedvelőit. Látogatottság, fény és elegancia dolgában a versenyek ritkították illeti, a favorit-eknek jó napjuk volt.

A pálya igen ruganyos volt s a jó gondozás következtében általában semmi kívánni valót sem hagyott hátra. A nemzetközi handicap 20,000 frankos díja, a nap legértékesebb versenye, Metallist révén Hunyady Imre grófnak jutott.

Az eredmény egyébiránt ez:

I. Kétévesek versenye. 5000 frank. Táv. 950 méter. (47 aláírás). Indultak: Gróf Sztáray János Remember, Mr. Vinea Sicily, Gr. Festetics Tasziló Hilda, Capt. Violet, Tót leány, br. Üchtritz Zsigmond Kisbiró, Döry Lajos Mariola, Blaskovics Ernő Olyan nincs, Zichy Livia grófné Mariette, báró Rudics József Tápé, Blaskovics Bertalan Turolla, hg. Thurn Taxis Egon Argonaut. A vezetéssel Hilda ugrott el, nyomában Sicily és Remember. Mintegy háromszáz métenyre a célpont előtt Remember felmegy az élre és tetszés szerint egy hosszal nyer, Sicily-t a második helyre utasítva. Egy hosszal hátrább Hilda harmadik. Totalisateur: 5:25.

II. Nemzetközi Handicap. 20,000 frank. Minden 3é. id. ló számára Táv. 2600 meter, (33 aláírás). Futottak: Gr. Hunyady Imre Metallist, br. Üchtritz Zsigmond Teraphin, Söllinger Rudolf százados Matador, gr. Esterházy Miklós Attala, Döry Lajos Barone, Capt. Joë Tortoise-shell, Gróf Larisch György Campsfield. Sima start után erős paceben vezet Teraphin, nyomában Matador, külön Gyöngyvirág és Metallist. Teraphin az egyenes vonalra való befordulásig megtartja elsőségét, itt Matador küzdelembe merül vele. A távoszlopnál Metallist javít helyzetén és mintegy 100 méterrel a célpont előtt fölnyomul az élén haladó Teraphin mellé, melylyel erős küzdelembe eresz

kedve, egy hosszal nyer. Matador fél hosszal hátrább harmadik. Totalisateur: 5:11.

III. Gödöllői díj. 5000 frank. Táv. 1600 méter. (23 aláírás.) Két ló versenyzett. Gr. Festetics Tasziló Goliath, Mayer Arthur Valerianus. Sima start után derékfutásban kezdi meg a versenyt a két ló. Csakhamar Goliath nyomul előbbre és folyvást vezetve, ötnegyed hosszal könnyen nyer. Totalisateur 5:6.

IV. Eladó verseny. 2000 frank. (10 aláírás.) A startnál megjelentek: Flesch Albin százados Buschmüller, Capt. Joë Littlé Bella, gr. Esterházy Miklós Waselbua, Mr. Prince Lulu, M. C. Wood Legyes, Mayer Arthur Fridolin. Waselbua és Legyes egyszeri kitérése után rendben indult el a hatos mezőny. Vezet eleintén Little-Bella mögött Buschmüller, Waselbua és Fridolin. A távoszlopnál már csak Little-Bella és Buschmüller közt foly a verseny, a többi verve hátul vágatott, körülbelül száz méterrel a birói páholy előtt Buschmüller kiszorítja kelyéből Little-Bellát és másfél hosszal biztosan nyer. Waselbua öt hosszal hátrább harmadik. Totalisateur: 5:11. A verseny után tartott árverésen a nyertes ló 4000 frankért Mr. Aromac tulajdonába ment át.

V. Handicap. 2000 frank. Táv. 1400 méter. (23 aláírás.) Indultak: Mr. Vine St.-Julien, gr. Batthyány Elemér Áruó, gr. Apponyi Antal Green Wawe, Fáy Halász Gida Brutus, br. Üchtritz Zsigmond Kont, Capt. Violet Olivette, Karpaten Stud Farm Kate Greenaway. Sima start után vezet St. Julien erős paceben, nyomában halad Áruó, Green Wawe, Brutus, Kont. St. Julien folyvást vezetve, másfél hosszal biztosan nyert Áruó ellen, Kate Greenaway két és fél hosszal hátrább harmadik. Totalisateur: 5:44.

VI. Gátverseny. Handicap. 4000 frank. Táv. 2800 méter, (14 aláírás.) Schossberger N. ur Hanno, Capt. Franklin Red Hot, Karpathen Stud Farm Fairy Queen, gróf Batthyány Elemér nev.: Blaskovics Bertalan urnak Flory. A kalauzolás szerepét sima start után Fairy Queen vállalta el, követte Flory és Hanno, hátul Red Hot. A távoszlop előtt derékfutást kezd Hanno a második helyre felvergődő előtt Red-Hot-tal, melyből győztesként kerül ki. Két és fél hosszal szépen nyert hat hosszal a második és harmadik közt. Totalisateur: 5:13.

VII. Lótenyésztő mezei gazdák versenye. Díj az elsőnek 300 forint, a másodiknak 150 forint, a harmadiknak 80 forint. Táv. 2400 m. Első lett Baliko József öt éves sárga kanczája Orkán, második Bock Mihály 3 éves sötétpej kanczája Tatar, Kozács István hároméves pej kanczája Dallos harmadik.

A második napi (okt. 6-iki) versenyek lázas izgatottság között folytak le. Fokozott kíváncsisággal várták a kiállítási nemzetközi-díj sorsát.

A versenyek maguk sokkal érdekesebbek voltak a vasárnapiaknál, melyekben kizárólag a favorit-k győztek. Nagy emóciót keltett különösen a Handicap, melyben a beavatottak kombinációi ellenére Springbok aratott diadalt. Sportszempontból is igen érdekesen alakult a nemzetközi kiállítási díj. — Buzgó fél hosszal nyert Jewess előtt, mely a harmadik helyre utasította Metallistet. Mind a három a Sztáray-Hunyady istállóból való és valóban ritka eredmény.

Maga a walesi herceg is oda nyilatkozott, bogy Buzgót hiszi győztesnek.

A versenyek lefolyásáról az alábbi tudósítást adjuk:

I. Pásztor-díj. 4000 frank. Táv. 2000 méter. (11 aláírás.) Indultak: Baltazzi Henrik Arabi, gr. Festetics Tasziló Occident. Erős paceben vezet sima start után Arabi, pár hosszal utána Occident. Így jönnek be az egyenes pályára. A távoszlop előtt Occident már verve vissza hanyatlik, míg Arabi hands down két hosszal nyert. Totalisateur: 5:9.

II. Nemzetközi kétéves verseny. 1500 frank. Táv. 1200 méter. (58 aláírás.) A startnál megjelentek: Gróf Festetics Tasziló Fenék, Blaskovics Ernő Olyan-nincs, gróf Esterházy Mórócz Partagas, gr. Hunyady Imre Jealous, báró Uechtritz Zsigmond Kisbiró, Söllinger R. százados Wissenschaft, Kégl Pista Si, Blaskovics Ernő Pajzán. Vezet sima start után Wissenschaft, nyomában van Fenék, követve Olyan-nincs által, majd Fenék megy fel az élre és hat hosszal könnyen nyer, Olyan-nincs mögött egy hosszal Partagas harmadik.

III. Handicap. 3000 frank. 1200 méter. (28 aláírás.) Futottak: Mr. Phipps Springbok, gr. Festetics Tasziló Natica, Mr. J. Hatton Full-Speed, Capt. Joe Little Bella, Mr. Vine Julien. Gyors iramban vezet, sima start után Springbok, nyomában van Natica, Full-Speed. A sorrend nem változik, Springbok három hosszal könnyen nyert Natica ellen, mely egy hosszal előzi meg Full-Speedet. Total. 5:39.

IV. Kiállítási nemzetközi díj. 40,000 frank a nyerőnek, 4000 frank a másodiknak, 1000 frank a harmadiknak. Táv. 2800 méter. (35 aláírás.) Versenyztek: gróf Stáray János Buzgó, gr. Hunyady Imre Jevess és Metallist, Söllinger R. százados Cambrian, Blaskovics Ernő Gyöngyvirág. Buzgó folytonosan vezet, Jewess mindig nyomában marad és Metallist kevéssel a távoszlop előtt feljön melléjük harmadiknak. Ugyanigy jönnek el a birói páholyhoz. Fél hosszal nyert. — Totalisateur: 5:21.

V. Gátverseny 2000 frank. Táv. 2400 méter. (9 aláírás.) Spieckerman O. Knights Fee, br. Üchtritz Zsigmond Favorita, Jákey Albert százados Socrates. Vezet Knights Fee, nyomában Socrates, hátul Favorita. Az állványokkal szemközt Socrates és Favorita helyet cserélnek, míg Knights Fee folyton vezet és másfél hosszal biztosan nyer. Totalisateur: 5:12. A nyertest megvette Üchtritz Zsigmond báró 4050 forintért.

VI. Akadályverseny. 4000 frank. Táv. 4800 méter. (8 aláírás.) A startnál megjelent: br. Falkenhausen E. Per-Dampf, gr. Esterházy Miklós Abracadabra, herceg Thurn Taxis Egon Columbus. Vezet sima start után Abracadabra, utána Columbus, Per-Dampf és hátul a Plongboy kancza. Az egyenes vonal előtt Per-Dampf felnyomul a még mindig vezető Abracadabra mellé. A távoszloptól kezdve érdekfeszítő derékfutásban haladnak a célpont felé, oly szépen, hogy csak közvetlen a birói páholy előtt előzi meg Per-Dampf ellenfelét egy fejhosszal. Totalisateur: 5:10.

A harmadik, (okt. 8-iki) versenyek a zord idő dacára nagy érdeklődés között mentek végbe. Az eredmény ez:

I. Kétéves handicap. 3000 frank. Táv. 950 méter (23 aláírás.) Versenyztek: Water-rose, Hartenfels, Pajzán, Mirandola, Jealous, Kisböske, Viva. Elsőnek érkezett: Water-rose, 2-iknek Hartenfels, 3-iknek Pajzán.

II. Kiállítási handicap. 10,000 frank. Táv. 1400 méter. A startnál megjelentek: Metallist, Edgar, Patria, Campsfield, Harczos, Picollos, Alfréd, Goliath. A kalauzolás szerepét eleintén Harczos, majd Hilda vállalja magára. A távoszlop előtt Edgar vezeti a csapatot, de ennek elhagyása után Metallist nyomul fel az élre, és öt hosszal biztosan nyer. Patria egy fej hosszal Edgar mögött harmadik.

III. Eladó verseny. 3000 frank. Táv. 1400 méter. Futottak: Olivette, Springbok, Mariola, Full-Speed, St.-Julien, Odsiecz, Fortunio II., Buschmüller, Socrates. Olivette küzdelemmel másfél nyakhosszal nyer Springbok előtt, mely Mariolát egy nyakhosszal előzi meg a második helyért. Totalisateur 5:57.

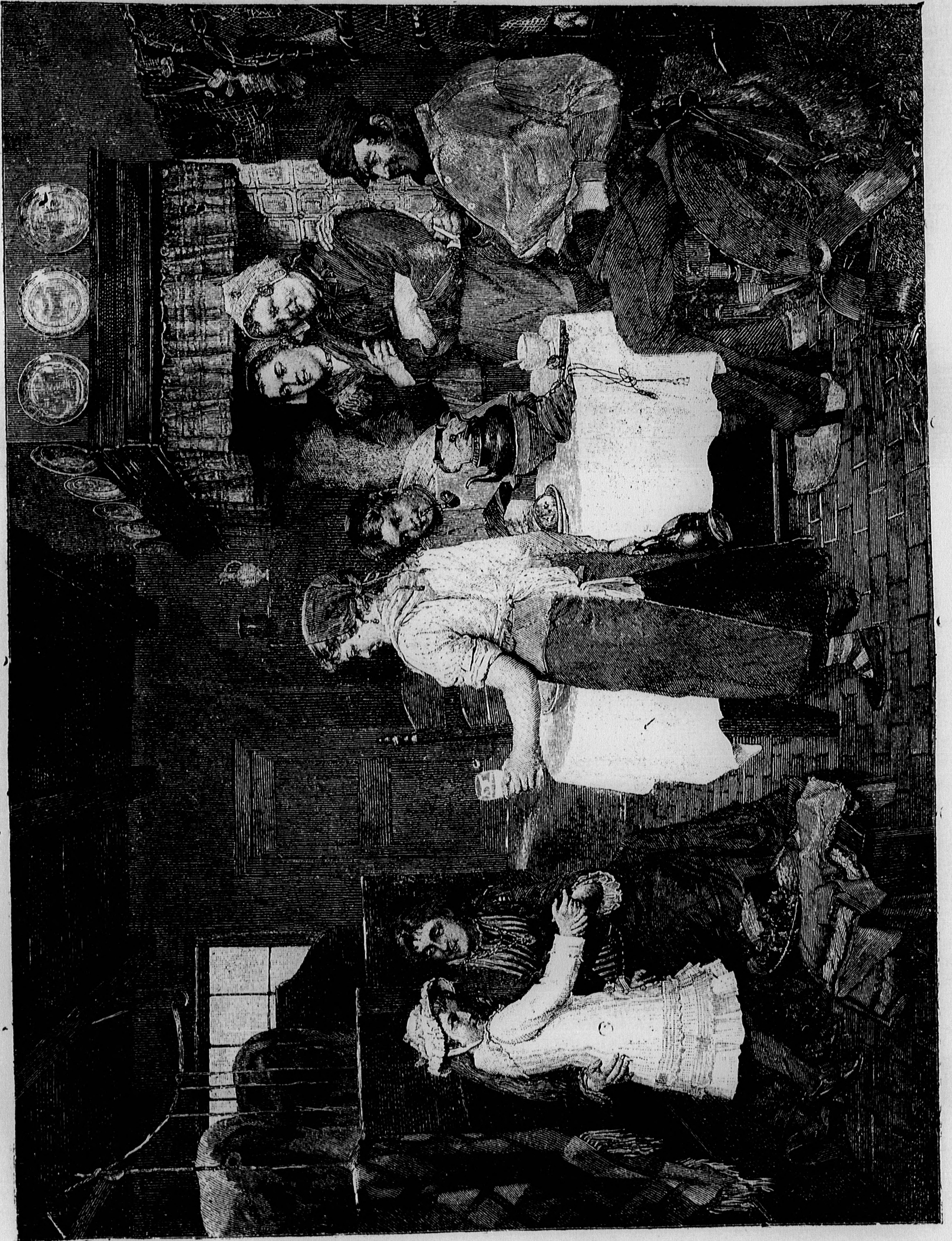
IV. Megyert-díj. 4000 frank. Futottak: Jewess, Tortoise-shell, Matador. Jewess könnyen nyer ötnegyed hosszal Tortoise-shell előtt, mely mögött egy hosszal Matador harmadik. Totalisateur: 5:6.

V. Két éves eladó-verseny. 3000 frank. Táv. 1200 méter. Versenyztek: Gondolj-reám, Satanella, Gamine, Waselbua. Gondolj-reám első, Satanella második, Gamine rossz harmadik. Totalisateur: 5:8.

VI. Rákosi akadály-verseny handicap. 10,000 frank. Táv. 5600 méter Indultak: Kaiser, Daniel, Newbrook, Pista, Maxi, Oliva Branch, Bibelot. A sövény akadály átugrása után pár pillanatig Daniel van elől, de Kaiser csakhamar elvitatja tőle az elsőséget és tíz hosszal könnyen nyer. Newbrook rossz harmadik. Totalisateur: 5:17.

A zágrábi szept. 28-iki lóversenyek következő eredménnyel folytak le: I Strossmayer-díj. Tiszteletdíj. 1200 méter. Krahl kapitány négyéves sötétpej kanczája Stourvale (ap. Sefton, a. Avenhoe) egyedül járta körül a pályát. II. tartományi díj. 800 forint. 1600 méter. Jankovics Elemér négyéves pej méne Csere-bere canterben hét hosszal első; Bánffy György báró hároméves pej kanczája Jó-légy második. III. Eladó-verseny 200 frank aranyban. 1600 méter. Bánffy György báró négyéves pej kanczája Tisane canterben első; Krahl kapitány négyéves sötétpej kanczája Stourvale második. IV. Tiszti gátverseny. Aláírási díj és Sweepstakes. 2400 méter. Krahl kapitány idős szürke kanczája Bakschisch (félv. ap. Tom Steel) tizenkét hosszal első; Döry báró hadnagy idős fekete kanczája Zirzabella második; Wirth kapitány idős pej kanczája Betty harmadik. V. Zágráb város díja. 1000 frank aranyban. Akadályverseny 3200 méter. Döry Lajos négyéves sárga kanczája Vanity Fair (ap. Bibor, a. Violet) négy hosszal első; Flesch Albin százados pej kanczája Constance második; Fox harmadik.

Lipcse. Első nap szeptember 28. I. Állvány-verseny. 1500 márka. 1000 méter. Mr. G. Long kétéves pejkanczája Holla első; a graditzi porosz kir. főménes három éves sárga kanczája Wildgräfin második; Falkenhausen báró hároméves pej kanczája Seeschlacht harmadik. II. Lipcsei alhpitványi díj. 3000 márka. 1000 méter. Spiekermann



LÁTOGATÁS FAJEN.

Ottó kétéves sárga kanczája Pepita első; Treskov Chludowo kétéves fekete méne Mohr második. A graditzi porosz kir. főménés két éves pej méne Bohemund harmadik III. Vadász-verseny 500 márka és tiszteletdíjak. 3600 méter. Urlovasok. Bodien kapitány négyéves sárga kanczája Sternschnuppe első; Bismarck gróf idős pej heréltje The Mahdi második; Freiin harmadik. IV. Eladó-verseny. 1500 márka. 900 méter. Tepper-Laski idős pej heréltje Consul első; Spiekermann Ottó öt éves sárga kanczája Lilie második. V. Őszi akadály-verseny. 2000 márka. Handicap. 4000 mt. Fuchs Nordhoff báró hadnagy idős sárga heréltje Master Aob első; Tepper-Laski öt éves pej méne Peterhoff második.

Lókiállítás. E hó 5-én d. e. 10 órakor nyitotta meg Széchényi Pál miniszter a a lókiállítást a kiállítás területén. E rendkívül érdekes kiállítás egyszerű de meglepő esinnal berendezett, kívülről zászlókkal és czimerekkel feldiszitett faépületekben az ország legszebb lovait mutatja be.

Az istállók nemesak esinnal, hanem czél-szerűen is vannak berendezve. A kiállított lovak két oldalt állnak háromféle szerkezetű állásokban és pedig zárt, egy oldalról nyitott és közönséges istállói állásokban a kiállítók kívánsága szerint. A kiállító méneseik és azok tulajdonosai és a megyék nevei guirlandokkal körülvett esinos táblákon olvashatók; az állások oszlopain pedig kisebb táblákon a folyó szám, az egyes lovak neve éveinek száma van felírva.

Az egész lókiállítás három főcsoportra oszlik. Az első csoportban van a ménések kollektív kiállítása, hol a nagyobb ménések tulajdonosai külön keretben mutatják be méneseiket.

A második csoportban ama kisebb tenyésztők állítanak ki, kik néhány kancza után nem ménésben, hanem gazdaságilag tenyésztének. Ide soroltattak egyes lótulajdonosoknak nem saját nevelésű lovai is.

A harmadik csoport a lótenyésztő-bizottmányok által rendezett megyei kollektív kiállítások csoportja.

A lókiállítás bíráló bizottsága a következő díjak kiosztását határozta el: I. hét nagy diszoklevél; II. három tiszteletdíj 2000, 1000 és 600 frank értékben; III. kiállítási nagy érmek korlátlan számban; IV. pénzdíjak: a) angol telivérekre 1-ső díj 1000, 2-ik díj 600 frank; b) nagy hátslovakra hat díj 1000, 800, 500, 400, 300 és 300 frankkal; c) könnyű hátslovakra hét díj 800, 600, 400, 300, 200, 200 és 200 frankkal; d) nagy hintóslovakra öt díj 1000, 800, 500, 400 és 300 frankkal; e) könnyű hintóslovakra hat díj 800, 600, 400, 300, 200 és 200 frankkal; f) nóri igáslovakra négy díj 600, 400, 300 és 200 frankkal; g) a népies kiállításra ötvennégy díj és pedig az 1-ső és 2-dik díj 4—400, a 3—5 díj 3—300, a 6—17 díj 2—200 és 18—54 díj 100—100 frankkal; közreműködői érmek korlátlan számban.

Vadászat és lövészet.

Udvari parforce-vadászat. Pompás időben s általában igen kedvező körülmények közt folyt le, az okt. 3 ki parforce vadászat ez idén második cubhunting. Esterházy Miklós gr. a falkanagy még nem érkezett

Megyerre és így helyette Berzeviczy Ádám őrnagy vitte a master of the hounds szerepét Tizenégy lovas nyargalt a 85 darabból álló falka után, mely daczára a kitiűő szimatnak, Megyerről Fóthig kutatta fel a coweket a nélkül, hogy rókára akadtak volna. Végre a fóthi parkban rábukkantak egy rókára, de ez csakhamar megmentette irháját Hasonlóan járt két utóda is.

Cserkészzet ritka eredménnyel. Odescalchi Géza herceg, ki ez idő szerint apósa: Andrassy Manó grófnak betleri kastélyában időzik, e hó 3-án délután a kastélytól 10 percznyi távolságra eső Dubnik erdőbe ment ki, sétaképen, vállra-vetett fegyverrel, egymaga cserkészni Alig ért be az oldalt felfelé haladó szekérutra. a midőn fennt a fák közt disznócsamcsogást hall, majd nemsokára pedig egy hatalmas vadkan válik láthatóvá, mely a földön heverő makkot jóízűen ropogtatja fogai közt, — a herceg azonnal célba veszi a ritka nagy állatot, mely súlyosan sebesülve összerogy, de csakhamar talpraállva rohan lefelé keresztül az uton, a hol a hercegnek újabb lövése fogadja s daczára annak hogy vére patakzott, eltűnik a sűrűségben. A herceg a sebzett vad nyomán tovább folytatva utját néhány száz lépésnyire a lövés helyétől zörej hall maga előtt s abba a vélekedésben, hogy a sebzett kan van a közelben, figyelni kezd, és csakhamar észreveszi, hogy egy medve közeledik feléje; az előnyös szélben gondtalanul lefelé czammogó állatot mintegy 8 lépésnyire engedte magához közeledni, a mikor is a vad valószínűleg szelet kapva, akként állott meg egy alacsony fenyőfa mellett, hogy csupán feje volt látható. Gondolkozni való idő nem maradt, minélfogva a herceg célba vette a medve fejét s azt homlokon találva, irtóztató bögs reszkettette meg a levegőt, miközben a medve hátsó lábaira állott, keresvén ellenfelét. A ködös nedves időben azonban a csak lassan oszló füst, elfedte egy perczre a vadászt a vad elől s ezalatt a medve jobbat gondolt, nem támadta meg az arcához illesztett fegyverrel szintén a füst eloszlására váró vadászt, hanem elhagyta helyét és futva, orditva csörtetett le a völgybe, vérzéssel jelölve az irányt, a melynek utját vette. A herceg azonnal lement a kastélyba, hogy hirt adjon az erdőszemélyzetnek, de a beállott alkony és szakadó eső miatt aznap a megsebzett vadakat nyomozni nem lehetett. A herceg elutazása előtti napon szintén kiment, eme közvetlen a kastély mellett fekvő erdő részre, s alig száz lépésnyi távolságra a fent leírt vadászat színhelyétől, két disznót terített le, majd pedig e helytől néhány lépésnyi távolságban négy medvével találkozott, melyeknek azonban a beállott alkonyban csak körvonalait vehette ki, lövésre nem jöttek s mihamar szelet kapva, elballagtak a sűrűségbe. Annyi itt a medve és vaddisznó, hog mint értesültünk, még e hó folyamán számos főurat hívnak meg egy nagyobb szabásu vadászatra

Mámas-ig tről írják lapunknak: Rudolf trónörökös ő fensége, eddigi értesüléseink szerint valószínűen csak november második felében fogja megynket szerencsélteni és pedig alkalmasint az erdélyi részekben való vadászatok után. Sok függ attól, hogy a jelzett időben minők lesznek a Kózi táján, a rónaszéki vagy kabolapo-

lyánai pagonyokban kinyomozandó medvékre vonatkozó tudósítások. A mi medvéink ugyanis szerény és praktikus állatok s csak a makkot s egyéb bogyókat keresik, s nem egyszersmind a vadászokat is. Egyébiránt több oldalról sok medvét jelentenek és így remélhető, hogy a fenséges trónörökösnek élvezetes vadászata lesz, miáltal valószínűen el fognak mosódni a néhány év előtti sikertelenség emlékei. Gróf Nádasdy Ferencz, a minden férfias sportnak, de különösen Nimród iskolájának műértő és szenvedélyes kezelője, czelött pár nappal érkezett megyénkbe, hogy a bruszturnai és mokrai általa bérelt pagonyokban folytassa a szarvas cserkészetet. Meghívta vendégül Széchényi Pál gróf minisztert is, a szarvasbögs most közelgő napjaira; a miniszter lejövetele azonban a hivatalos teendőktől függ s a legjobb esetben is e hó 20-ika utáni pár napra van kilátásba helyezve; de Nádasdy gróf valószínűleg több hétig fog időzni a jelzett és szarvasgazdag, pompás fenyves erdőkben. A kincstári erdészek a királymezői pagonyban e hó 11-én igen érdekes jelenetnek voltak tanúi. Szarvas vadászatra mentek ki, de e szándékuk kivitelét megzavarta egy vakmerő hiuz, a ki midőn a kopók üldözöbe vették, egész elszántsággal szembe szállott velök. A dühéről és rettenthetlenségéről ösmeretes egyik kopó nyakon ragadta a hiuzt, de ennek daczára a hiuz három kopót megsebesített, míg végre az oda jött hajtók botokkal verték agyon a kétségbeesetten védekező állatot, a melyet alig lehetett kiszabadítani a kopó göresösön összekapcsolt fogai közül. A him hiuz igen szép nagy állat, ámbár téli szőre csak félig van még kinőve, s a jellemző petytyek sincsenek még teljesen kiszinezve. Gyomra és belei egészen türesek voltak, a mi elég ok volt arra, hogy az éhségtől kinoztatva támadólag lépjen fel.

E hó 4-én nyitotta meg a budai lövészegylet új lövészházát a Nagy-Rókus-uteza végén. Fényes lobogódiszt öltött ez alkalomból a ház, melynek bejáratánál diadalkapu fogadta az érkezőket «Isten hozott» felirattal. A tagok egyenruhákban, vállakon fegyverrel gyűltek össze d. e. 10 órakor, s zenekarral élükön mentek fel a várba Érczhegyi Ferenczért, a főlovász mesterért. 11 óra körül értek vissza s Érczhegyi, kit megjelenésekor zajos éljenzéssel fogadtak, rövid beszédben ecsetelte ama nehézségeket, melylyel az egyletnek küzdeni kellett, s megnyitottnak nyilvánította a diszes otthont. Az ünnepélyt lakoma követte, melyen az összes miniszterek részt vettek, s este kedélyes táncz zárta be.

Szarvas-vadászatok Máramarosban. A gr. Teleki család dolhai birtokán, az ötvenezer holdnyi vadász területen szeptember vége felé kezdődtek meg a szarvasvadászatok kitűnő eredménnyel. Gróf Teleki Gyulának vendégeiül érkeztek: gr. Teleki Samu, gr. Solms (Németországból), b. Senynyei Andor, gr. Andrassy Géza, a Forgách grófok, b. Jósika stb. A vadászaton mindjárt az elején gr. Solms lőtt egy nyolczast gr. Teleki Gyula egy tizenegyest, b. Senynyei egy tizenhatost, gr. Teleki Samu egyet elhibázott. A vadászok roppant élénkséget ébresztettek az egész vidéken s a főuraknak sok bámulója akad a szegény orosz népből.

Atletika.

— Rovatvezető: Vermes Lajos. —

Az «Akilles-egylet» őszi viadai. 1885. okt. 3-án. Az «Akilles-egylet» kiváló sport-ferfiak jelenlétében tartotta meg Szabadka és Topolya között az országutonévi rendes versenyeit:

I. Gyaloglás, súlylyal megnehezítve. Távoltság 3 km. Minden versenyző 10 kgr. súlyt tartott kezeiben. Havas Ferencz 17 p. 5 mp. Kovács Ferencz 17 p. 19 mp. Kovács Elemér 17 p. 50 mp.

II. Vasparipa (bicycle) verseny. Távoltság 1 km. Vida János 2 p. 3 mp. Derényi Farkas 2 p. 5 mp.

III. Sikfutás. Távoltság 200 m. Havas Ferencz 25³/₄ mp. Kovács Elemér 27¹/₄ mp. Hoffmann János

IV. Akadály vasparipa verseny. Távoltság 500 m. 5 egy méter magas akadálylyal. Vermes Lajos bajnok 1 p. 25³/₄ mp. Vermes Nándor viador 1 p. 30³/₄ mp.

V. Háromkerék verseny. Távoltság 1000 m. 3 induló közül első lett Gersányi Gyula 2 p. 12 mp. Vida János 2 p. 16¹/₄ mp. 2-ik.

VI. Nagy vasparipa (bicycle) verseny. Távoltság 10 km. 5-en indultak. Vermes Nándor viador 21 p. 14 mp. Vida János 22 p. 5 mp. Vermes Lajos b. 22 p. 7 mp. Raics Antal, Derényi Farkas. Derényi az 5-ik kilométernél gépéről leest és karját ficzmitotta. E versenyek után a vasparipások Szabadkára tértek vissza, hol kedélyes vacsora mellett éltették a nap hőseit.

A «Kolozsvári atletikai klub» őszi versenyei 1885. szept. 20-án:

I. Sikverseny. Távoltság 913 m. Balogh Vendel 21 mp. alatt első lett.

II. Bajnoki sikverseny. 3218 métert Borbély György bajnok a tavasszal kivivott bajnokjelöltségét megvédte. 13. p. 3 mp. alatt.

III. Gátverseny. Távoltság 201 m. Balogh Vendel 35 mp. alatt első lett.

IV. Birkozás, magyar rendszerben. Páska Zoltán és Borbély György között eldöntetlen maradt.

VI. Távolugrás. Díj-bronzérem. Páska Zoltán 4 m. 575 cm. távoltságot ugrott.

A «Szabadkai torna-egylet» legutóbbi választmányi ülésén a koresolyázást is fölvette sorrendjébe. Farkas Zsigmond elnökléte alatt 5 tagu bizottság küldetett ki az előkészületek teljesítésére.

A «Budapesti (budai) tornaegylet»-nél a rendszeres tornázás szeptember hó 9-én, szerdán kezdődött meg. Ugyanez egylet a folyó évben Egan Lujza k. a. okleveles torna-tanítónő vezetése alatt felnőtt hölgyek részére is rendes tornászati tanfolyamot nyitott. Az egylet azon szempontból indulva ki, hogy mentül számosabban látogathassák a tanfolyamot, a havi díjat az egylet tagjainak családjaihoz tartozók részére 1 frtban, idegenek részére pedig 2 frtban állapította meg. Ohajtandó lenne, hogy e közhasznú vállalkozása a torna-egyletnek a közönség részéről mentül hatásosabb támogatásban részesülne, mert bizony manap elnyükre lehet a nőknek egy kis rendszeres egészséges testmozgás.

M. W. Ford new-yorki voltigeur champion 162 méter magas deszkakerítésen egy kéz használatával átvette magát.

ÁLTALÁNOS SZEMLE.

UDVAR és ARISZTOKRACZIA.

A hivatalos lap legújabb számában közölt királyi kézirat szerint Ő felsége néhai Majláth György országbíró utódainak és Jankovics László köztisztviselőnek álló főispánjának a magyar grófi méltóságot s az örökös főrendiházi tagságot adományozta.

Edward walesi herceg a legnagyobb inkognitóban érkezett Budapestre f. hó 3-án este. Gróf Károlyi Alajos londoni nagykövetünkhöz szállott, kinek palotájában 12 terem lőn számára berendezve. A herceg végig nézte a keddi (f. hó 6-ki) lóversenyt s nagy érdeklődést tanusított az egyes futamok iránt. Este a nemzeti kaszinó rendezett fényes ünnepélyt örökös tagja tisztelőre. 160-an vettek részt a lakomán, mely alatt a herceg, Coburg királyi hercegné és Esterházy Pál hercegné között foglalt helyet. A pezsgőnél gr. Károlyi István, a kaszinó igazgatója mondott felkösztőt a hercegre francia nyelven, melyet a herceg meleg szavakban köszönt meg s ez nem volt egyedüli felkösztőtje, mert rövid időn poharat emelt két szomszédnőjéért és az egész hölgykoszorúért. Ugyanaznap este részt vett a «Bécsi keringő» előadásán a nemzeti operában s különösen megnyerte tetszését Coppini k. a. táncza.

A herceg igen jól érzi magát körünkben, elannyira, hogy néhány napra tervezett látogatását egy héttel szándékozik megtoldani. Dél előtt ügyeit végzi és látogatásokat fogad. Az estét többnyire a nemzeti kaszinóban, Berkes zenekara mellett tölti.

EGYHÁZ.

Egyházak restaurálása. A pécsi híres dómon kívül, melynek stilszerű újjáépítése és kifestése oly nagy port vert föl, még néhány más hazai régi templom restaurálása van folyamatban. A műemlékek országos bizottsága, mely a monumentális épületek jókarban tartása, azok ismertetése és művészi gondozása által évek óta nagy sikerrel működik: épen az egyházakra kiváló gondot fordít. A budai Mátyás-templomnál e nyár folytán is nagyban haladt a megújítás munkája; a kassai dóm, mely góth stíljé által hazánk egyik legszebb alkotása, folyvást foglalkoztatja a restaurátorokat. Rendkívül szép templommá változik át a Garam melletti szentbenedeki egyház, ugyszintén a körmöczi, mely góth stíljé épült. Közelebb pedig a korponai s a privigyeyi régi templomokat is stilszerűen javítják és tatarozzák. Ime tehát egyházi művészetünk elég teendőit juttathat festőinknek, szobrászainknak és építészeinknek.

Az ágostai evangélikusok egyetemes gyűlést tartottak mult hó 30-án, f. hó 1-én és 2-án. A gyűlés foglalkozott az új pazorai egyház ügyével és tárgyalta az államsegélyre vonatkozó kérdést, a suplikáció ügyét s az egyetemes közoktatási bizottság szervezésére vonatkozó javaslatot.

IRODALOM.

A Petőfi-társaság f. hó 11-én ülést tart. Felolvassnak: Prém, Reviczky, Barna és Balázs Sándor urak.

A nyári szünet után okt. 4-én tartotta az akadémia első ülését Trefort Ágost elnökléte alatt. Trefort miniszternek, ki frakkban jelent meg az elnöki asztalnál, elnöki bekösztöntő beszéde röviden az akadémia megváltozott feladatairól emlékezik meg. Még rövidebben körvonalozta az egyes osztályok feladatait. Egyik fő kívánság gyanánt hozta föl Magyarország történetének megírását, mert a mai történelmi tudomány és igények színvonalán álló nincs. Ez csakugyan régen hangoztatott buzgó kívánság. Jelentés tétetett továbbá a pályaművek beérkezéséről, mely közül tiznek a benyújtási határideje szept. 3-án járt le. Ez után következett az első, nyelv és széptudományi osztály ülése.

A történelmi társulat. f. hó 1-én tartotta első ülését az új saisonban. Csak egy felolvasás volt, de nagyérdekű, Salamon Ferencz «Budapest történetéből» olvasott fel részleteket Szádeczky Lajos. E kitűnő monografiának második kötete már nyomda alatt van. A bemutatott rész: «Budapest története I. Lajostól I. Mátyásig» volt. A hallott részek egy nagy korrajzi képet mutattak be: a magyarság és németiség viszonyait a XV. században, azt a nemzetiségi viszályt, melynek egyik korszakos eseménye Mátyás megválasztása lett. Pest, a mint alakul, a mint erősödik s a magyarság kifejezője kezd lenni. Titkár jelenti továbbá, hogy a Teleki család marosvásárhelyi híres levéltárának átvizsgálását és földolgozását a család nagy előzékenységgel megengedte.

Klapka György emlékezései jelennek meg legközelebb a könyvpiacra a Franklin-társulat kiadásában. A negyven ivre terjedő munka három főrészének címei: Gyermekkoromtól 1848-ig. A szabadságharcz 1848—49-ig. A száműzetésben.

«Válponton» című eredeti társadalmi regény két kötetben jelent meg Horváth Kálmántól. Szerzőnek ez nem első műve az elbeszélő irodalom terén, neve dacára ennek, kevésbé ismert a nagy közönség előtt. Most midőn ujjlag egy két kötetes művel lépett fel s így a kritika elé is, elmondjuk róla véleményünket. Horváth azon tehetségek közé tartozik, a kik, ha egy hosszabb műhöz megkivántató gondot és fáradságot nem kimélnék, élvezhető tudnak nyújtani, de a lázas sietség, melylyel egyszerre több munkán dolgoznak, elrontja a siker nagy részét. Horváth egyik érdeme, hogy regénye alakjait az életből meríti s így a való életet festi. Meseszövése jó, stíljé folyékony, de előadása néhol pongyola és nélkülözi az eleganciát. Stíljé inkább alkalmas népies irányu művek alkotására, mint a szalontársalgások reprodukciójára. A jelen munkát ajánljuk szives olvasóink figyelmébe. Kapható szerzőnél: Győriut 1. sz. és Grill R. könyvkereskedőnél Budapestben.

A «Revue des deux Mondes» legújabb füzeté néhány költeményt közöl Petőfitől Copée sikerült fordításában: Legjobb a «Nem ért engem a világ?» «Qui me comprend?» címmel. Coppéc Magyarország iránti háláját akarta e tény által leróni.

MŰVÉSZET.

Matejko legújabb festménye. Matejko jelenleg egy utolsó képéhez «A gunwaldi csatá»-hoz hasonló nagyságu képen dolgoz.

zik, mely az Orleansi szűzet ábrázolja VII. Károly király bevonulásánál Rheimsba. A lengyel lapok a befejezéshez közelgő képnek következő leírását adják; Jeanne d'Arc férfi ruhában s férfi módra ülve a lovon, aczél fegyverzetben az ég felé néz mind két kezét felemelve s a jobbában zászlót tartva, melyen az isten anyának képe van. A szűz feje a művész családjának típusát árulja el. Tekintetében visszatükröződik az egész keresztény lelkesültség az a hatalmas misticizmus és megingathatlan hit az isteni küldetésben. Jeanne mellett a párisi bibornok érsek lovagol, arczával a nézőhöz fordulva. Mondják, hogy ez a legjobb fej az egész képen, jóllehet hogy a művész egyéb festményein található templomi méltóságok típusára erősen emlékeztet. E csoportozat előtt, mely a festmény főrészt képezi, lovas hirnökök haladnak, a kiket egy fekete fegyverzett lovag követ. A szűz után fényes baldachin alatt gazdag öltözetben halad a királyi pár erre következik a királyi kíséret férfiakból és nőkből remekül festett alakok, melyek egy egész kis képtárát képezik a női szépségeknek. A hirnökök felett a levegőben lebeg Szt. Mihály égő karddal, némi reminiscencia a grunwaldi csata képére, melyen tudvalevőleg Szt. Adalbert a felhők között lebeg.

Mészöly Géza kitűnő tájkép festő közelebb tért vissza a fővárosba, hogy a Hortobágy pusztáján, továbbá Debreczen, Nyir-Baktán és Geszten készített vázlatából néhányat nagyban kivigyen. A művész e tanulmányutja alkalmával amaz alföldi rajzokat is elkészíté, melyek a Rudolf trónörökös könyvét disziteni fogják. Mészöly budai műtermében néhány balatonvidéki kép is közel áll a befejezéshez. Különösen a «*Haza felé*» című vonzó, érdekes idill.

Kossuth új arczképe. Parlaghy Vilma asszony, a jeles, fiatal művésznő Kossuth Lajosról új arczképet festett. Turinban létekor abban a szerencsében részesült, hogy a nagy hazafi több ízben ült a művésznőnek s egy néhány vázlatot készíthetett róla. Az egyiket már láttuk e nyáron a Bulyovszky villában. Új képe fedetlen fővel mutatja be a nagy embert. Kossuth karszékből ül, keresztbe hajtott lábbal, jobbában könyvet tart, balja a szék karján nyugszik. A művésznő mindkét képét együtt fogja bemutatni több vidéki nagyobb városban.

Z E N E.

Saint Saëns Camille-tól «*Harmonie et Melodie*» czimmel érdekes könyv jelent meg. A mű sokat foglalkozik Wagner Richarddal s többek között arról értesít bennünket, hogy a gondolat, a zenekart a színházban a nézők elől elrejteni nem Wagner Richardtól származik, hanem a híres francia zeneszerzőtől Gélytrytól, ki ez eszmét már 1797-ben penditette meg.

Tua Teréz kisasszonyról eddig csak azt tudta a világ, hogy kiváló művésznő a hegedűn, most meglepi a berlinieket hangjával és énekével. A kedves művésznő e hó 4-én lépett fel egy berlini hangversenyben s ott egy német s egy olasz dalt énekelt.

SZÍNHÁZ.

Br. Podmaniczky Frigyes f. hó 1-én délelőtt ünnepelte a nemzeti színháznál intendánsi tevékenységének 10-ik évfordulóját. A tagok díszesen kiállított albumot nyújtottak át ez alkalommal s Bercsényi Béla ékes szavakban üdvözölte a jubilánst. Este 9 órakor lakomára gyűltek egybe a Hungáriába, hol is számos kitűnőség, köztük a kormányelnök, Jókai és számos képviselő vettek részt.

«**Könyves Kálmán**» Bécsben. Jókai Könyves Kálmánja szeptember 25-én került színre a bécsi burgban és pedig szép sikerrel. Dóczy «Csókján» kívül, melyet a szerző fordított németre, ez az első magyar darab, mely a burg deszkáin színre került.

A népszínházban okt. 1-én lépett fel újra Blaha Lujza egy évi távollét után a «Piros bugyeláris» Zsófi szerepében. A művésznőt a közönség nagy ovációkkal fogadta és virágözönnel árasztotta el, élénken bizonyítva visszatérte feletti örömet.

KIÁLLITÁSI HIREK.

A kiállításnak e hó 5-én magas vendége volt: Edward walesi herceg. A herceget Széchényi miniszter, Matlekovics, Zichy gr. és Schnierer fogadták a kiállítás területén s a miniszter rövid szavakban üdvözölte. Legeőször a lókiállítást tekintették meg, hol Tisza kormányelnök fogadta a magas vendéget. Az elővezetett lovak nagyon megnyerték a herceg tetszését, ki több ízben fejezte ki meglepedését a látottak felett. Majd megsokalva az elővezetés fáradságát, belépett az istállókba és Széchényi és Kozma kíséretében járta végig azokat. Kijövet a lókiállításból Dobosnál villásreggelizett s megtekinté az iparsarnokot. Innen a bosnyák kávéház előtti bazárba s a gr. Schönborn-féle uradalom kiállításába ment. Ezután következett az erdészeti pavillon, melyet a herceg valamennyi pavillon között legbehatóbban és leghosszasabban tekintett meg. Különös érdeklődéssel szemlélté Rudolf trónörökös kiállítását s a gazdag tárlat nagyon kellemesen lepte meg. Innen a lókiállítási jury pavillonja elé ment, hol gyönyörködve nézte a bemutatott fogatok előrobogását.

A D O M Á K.

Amerikaisan: Jani: «Tudod-e, hogy új papát kapunk?» Margit: «Hogyan?» Jani: «Mama újból férjhez megy». Margit: «Kihez?» Jani: «Az öreg X.-hez, a ki még soha sem hozott nekünk ezukrot». Margit: «És ez legyen a mi papánk». Jani: «Igen». Margit: «Úgy kell neki!»

Hány óra? Egy ur a szakácsnéhez ebéd előtt: «Hány óra van?» — «Semennyi» volt a felelet. — «Hogyan?» — «Nohát, hiszen még egy óra sincs!»

Jó felelet. «Gyűlölöm a férfiakat!» mondá egy negédes vén leány. «Hogyan? édes kisasszony hiszen egy sem közeledett még hozzá».

Semmit sem tart meg magának. Kereskedő egy urhoz, ki pénztári állásért

folyamodott: «Sajnálom, uram, de feltettem magamban, hogy ezentul csak nőket alkalmazok a pénztárnál. A nők nagyobbreszt indiskrétek, azaz semmit sem tartanak meg magoknak s ez nagy előnye egy pénztárnoknak.»

Zajos kérdés. A: Te, micsoda lárma volt ma nálatok reggel. Azt hitte az ember, hogy a ház összeomlik? — B: Semmi más, csak a nőm kérdezte, hogy hány órakor jöttem haza a korezmából.

HADSEREG.

József főherceg szept. 25-én szemlét tartott Marosvásárhelyt a honvédgyakorlatok felett s az nap visszaérkezett Budapestre.

Uj robbantó szer. Sjöberg svéd mérnök új robbantó szeret talált fel, melyet romitéknek nevezett el. Ez egy szilárd test, mely se ni roglyecerint, se lögyapotot vagy más hasonló kémiai vegyületet nem tartalmaz. A robbanás csak gyújtó dinamit tölténnyel idézhető elé zárt edényekben, de a legmélyebb hőmérsékletnél is. Ez a robbantó szer komplikált berendezések nélkül sokkal olcsóbban állitható ki, mint minden nitroglycerin készülék, a mennyiben egy mázsa legfőlebb 50 frankba kerül.

HALÁLOZÁSOK.

Pauler Tivadarné temetése a főváros kitűnőségeinek részvéte mellett f. hó 7-én ment végbe. A gyászszertartást Haynald kalocsai érsek tartotta. — Györffy Gyula ügyvéd, a budapesti ügyvédi kar egyik legkiválóbb tagja f. hó 7-én éjjel hirtelen meghalt. A boldogult régebben, mint Nagyvárad balközépi képviselője, tagja volt a törvényhozásnak is s mióta odahagyta a parlamentet, legkeresettebb bűnügyi védője volt a fővárosnak. — Zsoldos Ignác a magy. tud. akadémia tagja 82 éves korában. — Csengery Imre honvd. min. tanácsos szept. 30-án 66 éves korában. — Groman Károly, a lebergi «Kuryr Lwowski» törzsszerkesztője 54 éves korában. A boldodult 1848—49-ben mint 17 éves ifju küzdött Magyarország szabadságáért. — Shaftsbury lord Londonban. — Szentiványi Margit 17 éves korában. — Pauler Tivadarné sz. Derék Sarolta 66 éves korában.

N Ő V I L Á G.

A királyné bevásárlásai. Az országos kiállítás területén Festetich Mária grófné és Ferenczy Ida asszony jelentek meg, hogy a királyné nevében többféle bevásárlásokat eszközöljenek. A házi iparsarnokban kezdték meg a bevásárlások eszközölését, melyre nézve Telepy Károly festőművész tanácsát is kikérték. A királyné megbízásából továbbá Nopesa báró főudvarmester is tett különféle vásárlásokat a kiállítás főbb csarnokaiban. Mind e vásárlások összege azonban nem haladta tul az 1000—1500 frtot.

Uj ékszer. Jelenleg Párisban egy új ékszer, az u. n. udsa, a divat legújabb vívmánya. A divat nem új mert már viselték ezt az ékszert ezelőtt 3000 esztendővel az egyiptomi szépek. Az udsa egy nyitott szemet ábrázol nagy felső szempillával melyből egy köny látszik legördülni. A szem négyszögletes ezüst keretbe van foglalva s ércszalagon függ A hölgyek karjukon viselik ez ékszert.

Kiadótulajdonos: **Zarándy A. Gáspár.**